

ምዕራፍ አራት

እናንተና እኔ ኤድስ እንዳይተላለፍብን ምን ማድረግ እንችላለን?

የግብረ ሥጋ ግንኙነትን በጋብቻ ውስጥ ብቻ መፈጸም

በኤድስ ላለመያዝ ከሁሉ የተሻለው መንገድ ከጋብቻ በፊትና ከጋብቻ ውጭ ግብረ ሥጋ ግንኙነት አለመፈጸም ነው። ይህ ኤድስን ለማስወገድ ያለ ጥርጥር እጅግ በጣም የተሻለው መንገድ ነው። በተጨማሪም ይህ የእግዚአብሔር ትእዛዝ ነው።

አንድ ወንድና ሴት ሁለቱም ድንግልናቸውን ጠብቀው፣ ቫይረሱ ያለበት ደምም ሳይወስዱ ቢጋቡ፣ ኤች አይ ቪ ከአንዱ ወደ ሌላው የመተላለፉ አጋጣሚ በጣም

አነስተኛና ጠባብ ነው። ስለሆነም አንዱ ለሌላው ኤች አይ ቪን አያስተላልፍም። በተጨማሪም ሁለቱም ተጋቢዎች እርስ በርስ ብቻ የግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚፈጽሙ ከሆነ፣ በግብረ ሥጋ አማካይነት በኤች አይ ቪ የመያዝ ሥጋት የለባቸውም።

አጋንዳ ውስጥ «በታማኝነት ውደድ» «ማጨድ ይቁም» የሚሉት መፈክሮች በባልና በሚስት መካከል

ያለውን ይህን መተማመን ያለበትን ግንኙነት ለመግለጽ ጥቅም ላይ ውለዋል። የምጠብቀው ለምንድነው? (Why Wait) ከተሰኘው የጆሽ ማክድዌል መጽሐፍ ስንመለከት፡-

«ዛሬ ከአንዲት ሴት ጋር የግብረ ሥጋ ግንኙነት ብትፈጽም፣ ግብረ ሥጋ ግንኙነት የፈጸምኸው ከርሷ ጋር ብቻ ሳይሆን፣ ባለፉት ዐሥር ዓመታት ውስጥ ይህች ሴት በግብረ ሥጋ ከተገናኘችው ሰዎች ሁሉ ጋር እና ከእነዚያ ሰዎች ጋር ግብረ ሥጋ ግንኙነት ከፈጸሙ ሌሎች ሰዎች ሁሉ ጋር ጭምር ነው!»³⁰

ከአንድ ሰው ጋር ግብረ ሥጋ ግንኙነት በምትፈጽምበት ጊዜ ያ ሰው በግብረ ሥጋ ከተገናኘችው ሌሎች ሰዎች ለሰበሰባቸው በሽታ አምጪ ጀርም ሁሉ ትጋለጣለህ።

ሴተኛ አዳሪዎች ከሌሎች ይልቅ ለኤች አይ ቪ ዐደጋ የተጋለጡ ናቸው። በቅርብ ጊዜ የተደረገው የጥናት ውጤት እንደሚያስረዳው ለምሳሌ፣ በደቡብ አፍሪካ እና በጋና ዋና ዋና ከተሞች ከሚገኙ ሴተኛ አዳሪዎች ግማሾቹ ኤች አይ ቪ አለባቸው። በናይጄሪያ እና በኬንያ ቊጥሩ 30 በመቶ ነው።³¹ በአጭሩ በአፍሪካ ውስጥ ፍጹም ጤናማ

³⁰Josh McDowell, and Dick Day, *Why Wait?* Here's Life Publishers, 1987.

³¹UNAIDS, *Report on the Global HIV/AIDS Epidemic 2002*.

ከሚመስሉ ዝሙት ዐዳሪዎች ጋር እንኳ የግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚፈጽም ማንኛውም ሰው በኤች አይ ቪ ከተያዘች ሴት ጋር ግብረ ሥጋ እንደፈጸመ ማወቅ አለበት።

ከጋብቻ በፊት የግብረ ሥጋ ግንኙነት የመፈጸም አስፈላጊነት አስመልክተው ከሚከራከሩ ወጣቶች የሚከተለውን ጥያቄ በተደጋጋሚ ተጠይቁለለሁ።

የወር አበባ በየወሩ ስለማይታያት እና ከዚህም የተነሣ ወደ ዶክተር ስለሄደች አንዲት ልጃገረድ አንድ ነገር ስምቼአለሁ። ዶክተሩ የወር አበባ መውጫ እንዲከፈት የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈጸም እንደሚያስፈልግ ምክር ሰጣት። ታዲያ ለዚህች ሴት የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈጸም እንደማያስፈልግ መንገር ይቻላል?

አንዳንድ ጊዜ የልጃገረድ ብልት አፍ በጣም ቀጭን በሆነ በቀላሉ በማይቀደድ ገሰፈት ይሸፈናል። የግብረ ሥጋ ግንኙነት ማድረግ ለዚህ ችግር መፍትሔ አይሆንም። አንድ ዶክተር ቀላል መንገድ በመጠቀም የወር አበባ እንዲወጣ ማድረግ ይችላል። ይህም ለኤች አይ ቪ አያጋልጣትም። የእንዚአብሔርን ሕግ በሚጸረር መንገድ መሄድ ለሕክምና ችግር ፈጽሞ መፍትሔ ሊሆን አይችልም።

ቫይረሱ ያለበት ደም ለሌላው እንዳይሰጥ ማድረግ ለሌላው ከማስተላለፍ በፊት ሁሉንም ደም መመርመር
ኤች አይ ቪ እንዳይተላለፍ የምንጠበቅበት ሁለተኛው

በጣም ጠቃሚ መንገድ ሁሉም ደም ለሕመምተኛው ከመስጠቱ በፊት መመርመሩን ማረጋገጥ ነው። በጣም ወሳኝ እስካልሆነ ድረስ ሙሉ በሙሉ ደም መቀበልን ማስወገድ ተመራጭ ነው። ልብ ይበሉ፤ ደም ሊጋሹ በኢች አይ ቪ የተያዘው በቅርብ ጊዜ ከሆነ፤ ከጥቂት ሳምንታት በኋላ ካልሆነ በቀር ደሙ ሲመረመር ኤች አይ ቪ ያለበት መሆኑን አያሳይም (ቀደም ካለው ክፍል ፲፩ ፪፻፲፱ ላይ ስለ መደበኛ ጊዜ (ዊንዶው ፔሬድ) የሚናገረውን ይመልከቱ)።

የፈቃደኛ ለጋሾችን ደም መጠቀም

በፈቃደኛነት የሚለገሰው ደም ከሚገዛው ደም ይልቅ ንጹሕ ነው። ስለዚህ አንተ ወይም ከቤተሰባችሁ አንዱ ሰው የደም ልገሳ በሚያስፈልገው ጊዜ ሆስፒታሉ፣ ከሌላ አካባቢ እንዲገዛ ከመፍቀድ ይልቅ የሚያስፈልገውን ደም እንዲለገስ የምታምኑትን ዘመድ ወይም ጓደኛ ብትጠይቁ የተሻለ ነው።

የራሳችሁን ደም ለግሉ

ጥሩ የገይል አቅርቦት ባላቸው በአንዳንድ ትላልቅ ሆስፒታሎች፣ ሕሙማን ለራሳቸው ደም መለገስ ይችላሉ። ቀዶ ጥገና ለማድረግ አንደ ወር ሲቀራችሁ፣ የራሳችሁን ደም መለገስ ትችላላችሁ። ሰውነታችሁ የሰጣችሁትን ደም በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ይተካዋል፤ አስፈላጊ ከሆነ ያ የተለገሰው ደም በቀዶ ጥገና ጊዜ ጥቅም ላይ ይውላል። ደማችሁን መለገስ ማለት፣ ከማንም ሰው ደም በመቀበል

በኢች አይ ቪ የመያዝ ዐደጋ አያጋጥማችሁም ማለት ነው።

ደም መለገስ ሁልጊዜ አስፈላጊ እንዳልሆነ መገንዘብ

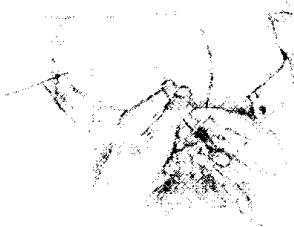
ማንኛውም ያረገዘች እናት ብረት ያለበት ምግብ ጨምሮ የተመጣጠነ አመጋገብ ካገኘች በአስቸኳይ የደም ልገሳን የማስፈለጉ ሁኔታ በእጅጉ ይቀንሰዋል። በገጠር አካባቢዎች የሚገኙ ክሊኒኮች እና አብያተ ክርስቲያናት ለነፍስ ጡር ሴቶች፣ መጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤቶችም ለተማሪዎቻቸው ማስተማር ያለባቸው ይህን ነው። ሰዎች ደም ልገሳ የሚፈልጉበት ሌሎች ምክንያቶች ከድክነት፣ ከተመጣጠነ ምግብ እጥረት፣ ከአንጀት ተውሳኮች፣ በርግዝና ወቅት ካልተሟላ የጤና ክብካቤ እና ባልሠለጠኑ ወይም ከዚህ ቀደም ተመክሮ በሌላቸው አዋላጆች ከሚፈጸም ማዋለድ ጋር የተያያዙ ናቸው። እነዚህ መንስኤዎች በሙሉ መወገድ ይኖርባቸዋል።

ለአንድ ሰው አንድ መርፌ፤ ለአንድ ሰው አንድ ምላጭ

የአንዱ ሰው ደም ወደ ሌላው እንዳይተላለፍ፣ ቁዳን የሚቈርጡ ወይም የሚበሉ ስለታም መሣሪዎችን በጋራ የመጠቀምን ተግባር ማስወገድ በጣም አስፈላጊ ነው። ስለሆነም፣ አንድ መርፌ ለአንድ ሰው፣ አንድ ምላጭም ለአንድ ሰው ብቻ የሚለውን መፈክር ተግባራዊ ማድረጉ እጅግ አስፈላጊ ነው።

መርፌ መወጋትን ማቆም

ድንግል የነበረችና ከማንም ደም ያልተለገሳት ነገር ግን በኤድስ ምክንያት የሞተች አንዲት ወጣት ሴት አውቃለሁ። ይህች ሴት ሌላ ሰው በተወጋበት መርፌ ተወግታ ቫይረሱ እንደተላለፈባት ይታመናል። እንዴት

የሚያሳዝን ነው። ሁል ጊዜ የሚቻል ከሆነ፣ ማናቸውንም መድኃኒት በመርፌ ከመወጋት ይልቅ በክኒን ወይም በሽሮፕ መልክ የተዘጋጁ መድኃኒቶችን መጠቀም የተሻለ ነው።

በጣም ዘመናዊ የሆኑ መድኃኒቶች በአፍ ሲወዱ ውጤታማ ናቸው። ብዙ ሰዎች በስሕተት ከክኒን ይልቅ በመርፌ የሚወሰድ መድኃኒት ይሻላል ብለው ያስባሉ። ሕመምተኛው የማያስታውከው እስከ ሆነ ድረስ፣ በአፍ የሚወሰዱ መድኃኒቶች ፍቱን ናቸው። የሆነ ሆኖ፣ ሕመምተኛው የግድ መርፌ መወጋት ካለበት፣ አዲስ መርፌና ሲሪንጋ መጠቀም አስፈላጊ ነው። ዋጋቸውም ርካሽ ነው። ራሳችሁንና የምተወዱትን ሰው ከኤች አይ ቪ ለመከላከል ይህን አነስተኛ ዋጋ መክፈል ከብዙ ፀፀትና መከራ ያድናል።

በሐሺሽ መጠቀምን ማስወገድ

ወጣት ልጆቻችን ከማናቸውም ዐይነት ሐሺሽ እንዲጠበቁ ማስተማር ያስፈልገናል። ኮኤይንና ሄሮይን የተባሉ በመርፌ የሚሰጡ ሐሺሾች በአፍሪካ በብዙ ከተሞች ውስጥ ይገኛሉ፤ ወጣቶች የእነዚህ ሐሺሾች ሱሰኛ በመሆን ራሳቸውን እየገደሉ ነው። መርፌ በጋራ መጠቀም ብዙውን ጊዜ ኤች አይ ቪን ከአንዱ ሰው ወደ ሌላው ሰው ያስተላልፋል።

ለመቁረጥና ለመወጋት ተቀቅለው ከጀርም ነጻ የሆኑ

መሣሪያዎችን ተጠቀሙ

ሰውነታችሁ መቁረጥ ወይም መርፌ መወጋት በሚያስፈልገው ጊዜ ሁሉ፣ ተቀቅለው ከጀርም ነጻ የሆኑ መሣሪያዎችን ተጠቀሙ። «ሳቭሎን» እና «ዲቶል» የመሳሰሉ ፀረ ተባይ መድኃኒቶች ኤች አይ ቪን ለመግደል ብቃት የላቸውም። ኤች አይ ቪን ለመግደል ብቃት ያላቸው ንጥረ ነገሮች (ኬሚካሎች) አዋዲን 2%፣ የቤት ዕቃዎችን ለማጠብ የሚያገለግለው ክሎሪን ከ10% ውሃ ጋር፣ ረቢንግ አልኮሆል 70%፣ ለቀዶ ጥገና ተግባር የሚጠቅም አልኮል 70%፣ ሃይድሮጅን ፐርሐክሳይድ 6% እና ሊሶል 3% ናቸው። ለ20 ደቂቃዎች ያህል መሣሪያዎችን በፈላ ውሃ ውስጥ መቀቀልም ቫይረሱን ይገድለዋል።³²

³²Dr Patrick Dixon, *The Truth about AIDS*, Kingsway Publications, 1994. Used with permission.

በጸጉር መከርከሚያዎች አማካይነት ከሚደርስ የኤች አይ ቪ ሥርጭት ራስን ለመጠበቅ ተመራጩ መንገድ፤ ጸጉርህን ለማስተካከል ወደ ጸጉር ቤት ስትሄድ የራስህን አዲስ መከርከሚያ ወይም መላጫ ይዞ መሄድ ነው። በዚህ መንገድ ለኤች አይ ቪ እንደማትጋለጥ ርግጠኛ ትሆናለህ። አንተ አዲስ ምላጭ ይዞ መሄድ ካልቻልክ ጸጉር አስተካካዩ የራሱን መላጫዎች ከ10-20 በመቶ ጀርም ማስለቀቂያ ውሁድ እንዲጠቀም ግድ ማለት ይገባል። አንድ ማንኪያ ማንጫ ኬሚካልና አምስት ማንኪያ ውሃ በመጠቀም አንተ ራስህ ይህን ውሁድ ልታዘጋጅ ትችላለህ። ውሁዱን በትንሽ ጠርሙስ ውስጥ አድርገህ ወደ ጸጉር አስተካካዩ ይዞ በመሄድ ከመላጩ ቤት ወይም ጸጉርህን ከመቆረጫ በፊት የሚላጭበትንና የሚቁርጥበትን ነገር እንዲያፀዳ ማድረግ አስፈላጊ ነው። አንዳንድ የጸጉር አስተካካዮች ምላጮቻቸውን ከጀርም ነጻ ለማድረግ የሲጋራ ማቀጣጠያ ላይተር ወይም ለቀዶ ጥገና ተግባር የሚውለውን አልኮል ይጠቀማሉ። እነዚህ ዘዴዎች በምላጩ ላይ ሊኖሩ የሚችሉትን ማናቸውንም ቫይረሶች ይገድላሉ። ይህም ቢሆን ከሁሉም ይበልጥ አስተማማኝ የሆነው ዘዴ በአዲስ ምላጭ መጠቀሙ ነው።

ወንድ ልጆች በሚገረዙበት ጊዜ ጀርም ዐልባ ምላጭ ብቻ መጠቀም በጣም አስፈላጊ ነው። ሕፃን ልጃችሁን ሊገርዝ የሚመጣው ሰው አዲስ ምላጭ እንዲጠቀም ንገሩት። የሴቶችን ግርዛት በጠቅላላው አለመፍቀዱ

ይመረጣል። ይህ በሴቶች ጤንነት ላይ ጉዳትን የሚያስከትል የጭካኔ ተግባር ከመሆኑም በላይ ሴቲቱ በግብረ ሥጋ ግንኙነት ጊዜ ሙሉ ርካታ እንዳታገኝ እና መውለድ አስቸጋሪ እንዲሆንባት ያደርጋል።

ብሊች የተባለው ጠንካራ ኬሚካል ቫይረሱን የሚገድለው ከሆነ፤ በኤድስ የተያዙ ሰዎች በሰውነታቸው ውስጥ ያሉትን ቫይረሶች እንዲገድልላቸው ይህን ኬሚካል የማይጠጡት ለምንድነው? ለዚህ መልሱ ኬሚካሉ ኤች አይ ቪን የሚገድለው በሰውነትህ ላይ ከፍተኛ ጉዳት በማድረስ ነው። ኬሚካሉ ኤች አይ ቪን እንዲገድል በበቂ ሁኔታ ወደ ሴቶች ከደረሰ፤ የደም ሴቶችንና ቀሪዎቹንም የሰውነት ሴቶችም ይገድላቸዋል። ይህን ኬሚካል መጠጣት ማለት በሰውነታችን ውስጥ የሚገኘውን ኤች አይ ቪ በእሳት ለማቃጠል መሞከርን ይመስላል።

አስገድዶ መድፈርን ማስወገድ

አስገድዶ መድፈር ማለት አንድ ሰው ከአንዲት ሴት ጋር ከፈቃዷ ውጭ ግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈጸም ማለት ነው። አስገድዶ ደፋሪው በኤች አይ ቪ የተያዘ ከሆነ፤ አስገድዶ መድፈር ኤች አይ ቪን ሊያስራጭ ይችላል። ዘረፋን ጨምሮ በታጠቁ ሰዎች የሚፈጸም ወንጀል እየጨመረ ሲመጣ፤ ሴቶችና ልጃገረዶች በሚያሳዝን ሁኔታ ለአስገድዶ መድፈር ይጋለጣሉ፤ አብዛኛውን ጊዜ ምርጫም አይኖራቸውም። በሌላ ጊዜ ግን

ከመደፈር ራሳቸውን መጠበቅ የሚችሉበት መንገድ አለ፤

ሴቶችና ልጃገረዶች ለመደፈር የሚያጋልጧቸውን ሁኔታዎች ማስወገድ ያስፈልጋቸዋል። ከእነዚህም ውስጥ ቀጥሎ ያሉት ለምሳሌ ያህል የቀረቡ ናቸው።

- ከማታውቁት ሰው ጋር ብቻችሁን አትሁኑ።
- ጭር ባሉ መንገዶች ላይ በተለይም በምሽት ጊዜ ብቻችሁን አትሂዱ።
- ማንም ሰው በሌለበት ሰዓት ወንድ ወደሚኖርበት ቤት አትሂዱ።
- ከወንድ ልጆች ወይም ከትልቅ ሰዎች ጋር መወዳጀት ስትጀምሩ ግብረ ሥጋ መፈጸም እንደማትፈልጉ አስቀድማችሁ በግልጽ ንገሯቸው።
- ስሜታችሁን ለማዳመጥ ጎብኞች ሁኑ፤ ሁኔታው ጥርጣሬ ከፈጠረባችሁ ፈጥናችሁ ከዚያ ቦታ ሂዱ።
- አለባበሳችሁ ጨዋነት ያለው ይሁን፤ ማለትም ወንዶችን ለግብረ ሥጋ የሚገፋፋ አይሁን። ሴቶችና ልጃገረዶች ለግብረ ሥጋ የሚገፋፋ ልብሶች ለብሰው ከአስገድዶ መደፈር ወንጀል ሙሉ በሙሉ ነጻ እንሆናለን ብለው ማሰብ አይችሉም። አንዳንድ ወንዶች አንዲት ሴት አለባበሷ ቅጥ ያጣ ከሆነ ግብረ ሥጋ ልፈጽም እፈልጋለሁ የሚል ጥያቄ ማቅረቧ ነው ብለው ያስባሉ። አንዳንድ ወንዶች ስስ ልብሶችን የለበሱና ከሰውነታቸው ክፍሎች ጥቂቱ ብቻ በልብስ የሸፈኑ ሴቶችን

በመመልከት ለግብረ ሥጋ ሊነሳሱ ይችላሉ።

- የፍትወተ ሥጋ ስሜትን በሚያነሳሳ መንገድ ወንዶች አካላችሁን እንዲነኩት አትፍቀዱላቸው። ይህን እንደማትወዱ ወዲያውኑ ንገሯቸው። ከተቻለም ከዚያ ሰው ጋር የሚኖራችሁን ግንኙነት አቋርጡ። የሚያሳዝነው ነገር አንዳንድ ወንዶች ሴቶቹ አይሆንም ሲሉአቸው እውነታቸውን ነው ብለው ለማመን ይቸገራሉ።

የተደፈረች ሴት በብልቷ ላይ በሚፈጠረው ሰንበር እና በንፋጭ ገለፈት ላይ በሚደርሰው ጉዳት ሳቢያ ለሴቶች አይሺ የተጋለጠች ትሆናለች። ይህ ሁኔታ ቫይረሱ ከወንዱ የዘር ፈሳሽ ወደ ሴቲቱ እንዲያልፍ በር ይከፍታል። በደቡብ አፍሪካ በብዙ ተመክሮ የተገኘው ቀጥሎ ያለው ምክር አስገድዶ የመደፈርን ሁኔታ ለሚገጥማት ሴት ሊጠቅም ይችላል።

- ጩኸት በማሰማት በቀላሉ የሌሎችን እርዳታ ማግኘት ወይም ሮጠሽ ማምለጥ እስካልቻልሽ ድረስ ደፋሪው የበለጠ ሊጉዳሽ ምናልባትም ሊገድልሽ ስለሚችል አለመታገሉ የተሻለ ሊሆን ይችላል።
- መደፈርሽን መከላከል ካልቻልሽ ደፋሪው ብልቱን ከማስገባቱ በፊት ምራቅሽን እንደ ማለስለሻ ተጠቀሚ። በመደፈር ጊዜ በአብዛኛው ብልቱሽ ደረቅ ስለሚሆን ደፋሪው በንይል ብልቱን ወደ ውስጥ ሲያስገባ በብልቱሽ ላይ መቀሰል ወይም

መሰንጠቅ ሊደርስ ይችላል። ያ ምራቅ ድርቀቱን በማለስለስ እንደ ቅባት ስለሚያገለግል የመሰንጠቅ ወይም የመቀሰሱን ዐደጋ ይቀንሰዋል።

- አስገድዶ የመድፈር ወንጀል ከተፈጸመብሽ በተቻለ ፍጥነት አሳውቁ።
- ከተቻለ፣ የዕድሜ ማራዘሚያ መድኃኒት ወደሚገኝበት ሆስፒታል ሄደሽ ኢች አይ ቪን መከላከል የሚያስችል ሕክምና እንዲሰጥሽ ይክተርን አነጋግራ። በኤች አይ ቪ የመያዙ ስጋት በደፋሪው ሰው የጤና ሁኔታ ላይ፣ አስገድዶ መድፈሩ በተካሄደበት ሁኔታ እና በአካልሽ ላይ በተፈጠረው ቁሰሰት ወይም ጉዳት ላይ የተመሠረተ ነው። ዐደጋው የሚያስከትለው ውጤት በግልጽ የታወቀ ከሆነ፣ ያኔውኑ የዕድሜ ማራዘሚያ መድኃኒት መውሰድ ይገባሽል። ይህም ኢች አይ ቪ ቫይረስ እንዳይተላለፍብሽ ይከላከልልሽል። ነገር ግን ይህ መድኃኒት ውጤታማ የሚሆነው መደፈሩ በተከሰተ በጥቂት ሰዓታት ውስጥ ከተወሰደ ብቻ ነው።³³ ከዚያም በኋላ አጠቃቀሙን በሚያውቅ ዶክተር ክትትል የዕድሜ ማራዘሚያውን መድኃኒት ለአራት ሳምንታት ያህል ልትወስድ ያስፈልጋል።

³³በቻለ ፍጥነት ይኸውም በ24 ሰዓት ውስጥ መድኃኒቶቹን መውሰድ መጀመር ያስፈልጋል፤ ከ24-72 ካሎት ሰዓት በኋላ ቢወሰዱ ፍቱንነታቸው አጠራጣሪ ነው።

➤ ጥሩ የማማከር ርዳታ ልታገኝ ወደምት ችይበት ስፍራ ሂጁ።³⁴

ሐሺሽና አልኮሆልን ማስወገድ

አልኮሆል ኢች አይ ቪ/ኤድስን ለማስተላለፍ ምክንያት ሊሆን ይችላል? በመሠረቱ መልሱ «አዎን» ነው። አልኮል መጠጣት ወደ ስካርና ዐደገኛ የሆነ ግብረ ሥጋ ግንኙነት ወደ መፈጸም ይመራል፤ ይህም ለኤድስ የመጋለጡን ሥጋት ይጨምራል። ናላቸው እስከሚዞር ድረስ ከልክ ያለፈ አልኮሆል የሚወስዱ ወይም ሌላ ሐሺሽ የሚጠቀሙ ሰዎች ግብረ ሥጋ ግንኙነትን በሚመለከት አብዛኛውን ጊዜ ጅልና ጭፍን ውሳኔዎችን እንደሚወስኑ ግልጽ ነው። በቅርቡ በዑጋንዳ የተካሄደው ጥናት እንደሚያስረዳው አልኮሆል የሚጠጡ ሰዎች ፈጽሞ መጠጥ ከማይጠጡ ሰዎች ጋር ሲነጻጸሩ፣ ለኤድስ ዐደጋ የመጋለጣቸው ሁኔታ በሁለት ዕጥፍ ከፍ ያለ ነው።³⁵

በሐሺሽ ወይም በአልኮል ወይም በሁለቱም ተጽዕኖ ስር የሚገኙ ብዙ ወጣቶች ማን መሆናቸውን እንኳ ከማያስታውሷቸው ብዙ ሰዎች ጋር የግብረ ሥጋ ግንኙነት

³⁴Thomas, Know AIDS: All the things you want to know about HIV/AIDS. Published by Samaritan's Purse and distributed on Prescription for Hope CD. Appendix 4, page 119.

³⁵Mbulaitaye, S.M., A. Ruberantwari, et al. Alcohol and HIV: A Study among Sexually Active Adults in Rural southwest Uganda. *Int J Epidemiol* 29(5): 911-5, 2000.

ይፈጽማሉ። ማሪዋና (የሕንድ ዐረም) የተባለው ሐሺሽ በአፍሪካ በብዙ ቦታዎች በቀላሉ ይገኛል። የማይፈለግ እርግዝናና በግብረ ሥጋ አማካይነት የሚተላለፉ በሽታዎችን ሊያስከትል ይችላል። እነዚህን የመሳሰሉ ውድቀቶች እንዳይደርሱባቸው ልጆቻቸውን የማሰልጠኑና የመምከሩ ጎላፊነት የወላጆች ነው። ቤተ ክርስቲያንም በውስጧ የሚገኙትን ወጣቶች በማሰልጠን ብዙ መሥራት ይጠበቅባቸዋል። ወጣቶች እንዲህ ያሉ ፈተናዎችን ብቻቸውን እየተጋፈጡና ከዚህም የተነሳ እየሞቱ ሳለ፣ ብዙ ጊዜ እነዚህ ጉዳዮች በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ቸል ይባላሉ ወይም እንደ መንፈሳዊ ነገር አይታዩም።

የአባላ ዘር በሽታዎችን ጽሑ መታከም

በግብረ ሥጋ የሚተላለፉ በሽታዎች ቁስሎች፣ የሰውነት መቁጣት እና ፈሳሾች ለመሳሰሉ ለኤች አይ ቪ መሠራጨት በር ከፋች ለሆኑ ችግሮች መንስኤ ናቸው። አንድ ሰው በግብረ ሥጋ ግንኙነት በሚተላለፉ በሽታዎች ከተያዘ፣ ሳይዘገይ ወደ ሐኪም ቤት ሄዶ ሙሉ በሙሉ እስኪድን ድረስ መታከም አለበት። እነዚህ በሽታዎች በሐኪምና ካልተወገዱ ቊስሎቹ ወይም ከሰውነት የሚመነጩ ፈሳሾች ለሌላ ተላላፊ በሽታ በተለይም ለኤች አይ ቪ በር ይከፍታሉ። ከኤች አይ ቪ ጋር የሚኖሩ ብዙ ሰዎች በግብረ ሥጋ የሚተላለፉ ሌሎች በሽታዎችም ይኖራቸዋል። በግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚተላለፉ

በሽታዎች የኤች አይ ቪን ስጋት ከመጨመር ሌላ መኻከትና በመላ አካል ላይ ጽኑ ሕመም ማምጣት ይችላሉ።

በግርዛት ጊዜ ጥንቃቄ ማድረግ

የወንዶች ግርዛት በኤች አይ ቪ የመያዝን ዐደጋ ሊቀንስ እንደሚችል የሚያመለክት መረጃ አለ። ለዚህ ምክንያቱ ኤች አይ ቪ በሽለፊት ውስጠኛ ክፍል በቀላሉ ዘልቆ መግባት ስለሚችል እና ሽለፊት ግብረ ሥጋ ግንኙነት ሊደረግ ብዙውን ጊዜ ሊቁስል ስለሚችል ይሆናል።^{36,37} ይህም የተገረዘ ሰው ሙሉ በሙሉ በኤች አይ ቪ ከመጉዳት ነጻ ነው ማለት አይደለም።

ሐኪሞች ጥንቃቄ ማድረግ እንደሚገባቸው

የሐኪምና ባለሙያዎች ኤች አይ ቪ ሊተላለፍባቸው እንደሚችል ሊረዱት ይገባል። ቊስልን ሲያጥቡ፣ ሲገርዙ ወይም ማንኛውንም ክስውነት የሚወጣ ፈሳሽ ሲጠርጉ የእጅ ጓንት መጠቀምን ማዘውተር ይኖርባቸዋል። አዋላጆች እና ቀዶ ጥገና የሚያደርጉ ሐኪሞች በተለይ ለዚህ ችግር የተጋለጡ ናቸው። እንዳንድ የሳቦራቶሪ ሠራተኞች ደምንና የሰውነት ፈሳሾችን በሚመረምሩበት

³⁶ Anne Bayley, *One new Humanity: The Challenge of AIDS*. SPCK International Study Guide 33, 1996.

³⁷ Stine, G.J., *AIDS Update 2003*. New Jersey, Prentice Hall, 2003.

ጊዜ ኤች አይ ቪ ይተላለፍብኛል የሚል ብዙም ሥጋት ስለሌላቸው አዘውትረው የእጅ ቅንቶችን አይጠቀሙም። ይህ ማስተዋል የጉደለው ድርጊት ነው። ማንኛውም አስከሬን በሚገነዝበት ጊዜ ሐኪሞችም ሆኑ ዘመዶች የእጅ ቅንት ማጥለቅ ይገባቸዋል።

ምናልባትም መንግሥታዊ የሕክምና ሙያ አሠልጣኞች ከልምድ አዋላጆችና ከማኅበረሰቡ ባሕላዊ ሐኪሞች ጋር ተቀራርበው ብዙ መሥራት ያስፈልጋቸዋል። ከእነዚህ መርኅ ግብሮች አንዳንዶቹ የምራቅ መመርመሪያ ብልቃጦችን በመጠቀም ለሴቶች የኤች አይ ቪን ምርመራ እንዲያደርጉ፣ በሽታው ያለባቸው እናቶች በምጥ ጊዜ እንዲሁም ለተወለዱት ሕፃናት ወዲያውኑ የዕድሜ ማራዘሚያ መድኃኒት እንዲሰጧቸው ባሕላዊ አዋላጆችን ማሰልጠን ነው። በአንዳንድ አገሮች ከሚወለዱት ልጆች ቊጥር ግማሽ ያህሉ የሚወለዱት በልምድ አዋላጆች ርዳታ ነው። ስለዚህ እነዚህ የልምድ አዋላጆች ኤድስን ለመዋጋት የበኩላቸውን ሚና እንዲጫወቱ እነርሱን ማሰልጠን በጣም አስፈላጊ ነው።

የጤና ትምህርት ተቋማት ስለ ማኅበረሰባዊ የጤና አጠባበቅ የሚማሩ ተማሪዎችን፣ በሥራ ላይ እያሉ በኤድስ ከመጉዳት እንዴት ራሳቸውን መከላከል እንደሚችሉና ከኤድስ ጋር የሚኖሩትንም እንዴት መንከባከብ እንደሚችሉ ስለ ኤድስ ማስተማር ያስፈልጋቸዋል። እንዲሁም እነዚህ የጤና ትምህርት

ተቋማት ተማሪዎቻቸው ማኅበረሰባቸው ከኤድስ እንዲጠነቀቅ እንዴት ማላወቅ እንደሚችሉ ማስተማር ይገባቸዋል። ምንም እንኳን ሥርጭቱ እየጨመረ ቢመጣም አሁን እ.ኤ.አ. በ2004 እንኳን በአንዳንድ አገሮች የኤድስ ጉዳይ በመሪ ዕቅዳቸው ውስጥ የተካተተ አይደለም። ኤድስ በአፍሪካ ቊጥር አንድ ገዳይ ነው። የጤና ትምህርት ተቋማት ይህን መገንዘብ እና በሁሉም ማዕዘናት የኤች አይ ቪን አሳሳቢነት መግለጽ ያስፈልጋቸዋል። እውነታን የመከድ ሁኔታ በሐኪሞች ዘንድ እንኳ ይታያል። ስለዚህ በትምህርት ተቋማት ደረጃ ብዙ ሊሠራ የሚገባው ነገር አለ።

ለውይይት የቀረቡ ጥያቄዎች

1. ከጋብቻ በፊት ከግብረ ሥጋ ግንኙነት መታቀብና በጋብቻ ውስጥ ለትዳር ባደኛ ታማኝ የመሆን ጉዳይ ኤድስን ለመከላከልና ክርስቲያናዊ ሕይወት ለመኖር በጣም አስፈላጊ ነው። ቤተ ክርስቲያን ይህን መልእክት ለወጣቶች ግልጽ፣ ማራኪና ውጤታማ ማድረግ የምትችለው እንዴት ነው?
2. ቤተ ሰባችሁ በደም ልገሣ ሰበብ ኤች አይ ቪ እንዳይተላለፍባቸው አስቀድማችሁ ምን ዐይነት ጥንቃቄ ማድረግ ትችላላችሁ?
3. ቤተ ሰባችሁ ሐሺሽ ከመጠቀም ወይም አልኮል

ከመጠጣት የተነሣ በኢች አይ ቪ ለመያዝ
እንዳይጋለጡ አስቀድመኝሁ ምን ዐይነት ጥንቃቄ
ማድረግ ትችላላችሁ?

**እግዚአብሔር በሊዲያ ላይ የደረሰውን አሳዛኝ ክስተት
በእርሱ እንድታምን እንዴት እንደተጠቀመበት**

ሊዲያ 21 ዓመት ሲሆናት የጸሐፊነት ሥራ ለመፈለግ ከምትኖርበት መንደር ወደ ከተማ ሄደች። እርሷም አልፎ አልፎ ብቻ እቤቱ በሚገኘውና ስለ እርሷ ደኅንነት ይህን ያህል በማይገደው በአጎቷ ቤት ቁየች። ሊዲያ ለአንድ የሕግ ጠበቃ ጸሐፊ ሆና መሥራት ጀመረች። በሥራ ቦታዋም ጥሩ ጥሩ ልብስ የሚለብሱና ብዙ ገንዘብ ያላቸው ባለ ትዳር ወንዶችን ተዋወቀች። ሊዲያ በጣም ቁንጆ ሴት ከመሆኗም በላይ በምታገኘው

ደሞዝ የሚያማምሩ ልብሶችን፣ ማጋጨያዎችን ትገዛ እንዲሁም ጸጉሯን በሚያምር ፋሽን ታሠራው ነበር። ብዙ ጊዜ እነዚህ ወንዶች አብራቸው እንድትጠጣ ይጋብዟት ነበር። አብዛኛውን ጊዜ ጉዳዩ በመጠጥ ብቻ አያበቃም ነበር። ጋባዦቿ የግብረ ሥጋ ግንኙነት ለመፈጸም የሚያቀርቡላትንም ጥያቄ ሳታቅማማ ትቀበል ነበር።

ከጥቂት ዓመታት በኋላ ሊዲያ ታመመች። በመጀመሪያ የወባ በሽታ ወይም የአንጀት ተስቦ እንደተነሳባት አሰበች። በሕክምና ለመጻን ብዙ ገንዘብ አጠፋች። ቁየት ብሎም ሰውነቷ በጣም እየመነመነ ሄደ። ከዚያም በሰውነቷ የተወሰነ ክፍል ላይ የሚያምም ሽፍታ ወጣባት። ዶክተሩም ይህ «ነርቭን የሚያጠቃ በሽታ» (Shingles) ነው አላት። ይህ በሽታ ከፊቷ አንደኛው ክፍል ጀምሮ በመሠራጨት ዐይኗ ውስጥ ገብቷል። አንድ ዐይኗ ታወረ። ዶክተሩ ደሟን ከመረመረ በኋላ ኤች አይ ቪ እንዳለባትና አሁን ወደ ኤድስ ደረጃ እንደደረሰ ነገራት።

እርሷም ለማንም አልተናገረችም፤ ነገር ግን አንድ ቀን የአጎቷ ልጅ ኤች አይ ቪ እንዳለባት የሚገልጽ የላቦራቶሪ የምርመራ ውጤት የተጻፈበት ወረቀት በቤት ውስጥ አየና ሊዲያ ኤድስ እንዳለባት ለአጎቷ ነገረው። አጎትየውም ቤቱን ለቅቃ እንድትሄድ ነገራት።

ከዚያ በኋላ ሊዲያ በወንዶች ዐይን የምትገባና የምትማርክ ቆንጆ አልነበረችም። ብዙ ጊዜ ከሥራ ስለቀረች ቀጣሪዋ ከሥራ አባረራት። ሊዲያ ወደ ቀድሞ

መንደሯ ተመለሰች። ወላጆቿ ከተማ ከሚኖረው አጎቷ ሊዲያ ኤድስ እንዳለባት ተረድተዋል። በኤድስ እንዳይያዙ ስለ ፈሩ እነርሱም አልፈለጉትም። ስለዚህ ሊዲያን በግቢያቸው ውስጥ በምትገኝ አንዲት ትንሽ ጉጆ ውስጥ ምንጣፍ ላይ አስተኝተው በሩን በላይዋ ላይ ዘገባት። በየዕለቱ በሩን ከፍተው ውሃና ምግብ ከሰጧት በኋላ በሩን ፈጥነው ይዘጉት ነበር።

አንድ ወጣት መጋቢ እና ሚስቱ በዚያ መንደር ይኖሩ ነበር። መጋቢው ስለ ኤድስ ምንነት እና ከኤድስ ጋር መኖር ኅጢአት አለመሆኑን ያውቅ ነበር። የግብረ ሥጋ ግንኙነት እስካልተፈጸመ ወይም የደም ንክኢ እስካሉል ድረስ ማንም ሰው በኤድስ የተያዘን ሰው በቅርቡት ሆኖ ቢንከባከብ ኤድስ እንደማይዘው ያውቃል። እነዚህ ባልና ሚስት ኢየሱስ በዚያ መንደር ቢኖር ኖሮ ምን ያደርግ እንደነበር ተገንዝበዋል። ስለዚህ እርሱና ሚስቱ ሊዲያን ወደቤታቸው ወሰዷት፤ አጠቧት፤ መገቧት፤ ከሁሉም በላይ አስፈላጊ የሆነውን ኢየሱስ ኅጢአተኞችን እንደሚወድ ነገሯት። ሊዲያ ኅጢአተኛ መሆኗን ተረዳች። ኅጢአተኛነቷንም ከርሷ በላይ ሊያውቅ የሚችል ማንም አልነበረም። የሆነ ሆኖ እግዚአብሔር ኅጢአተኞችን እንደሚወድ እና ኢየሱስ ክርስቶስ ለርሷ የሚገባውን የሞት ቅጣት ተቀብሎ በመስቀል ላይ መሞቱን ማንም ነግሯት አያውቅም። ከመሞቷ ጥቂት ሳምንታት ቀደም ብሎ ሊዲያ በኢየሱስ ክርስቶስ አመነች፤ ኅጢአቷም

በደሙ ታጠበላት። ከዚህ በፊት የሠራችው ንጢአት ምንም ይሁን ምን ከጌታ ኢየሱስ ጋር ለመኖር ወደ መንግሥተ ሰማይ እንደምትሄድ ዐውቃለች። ክርስቶስ እርሷን እጅግ በጣም እንደሚወዳትና ለንጢአቷ ሲል እንደሞተ ተረድታለች። በክርስቶስ ማመኗ ብቻ እንደሚያድናት በማወቅ፣ በሰላም ዐረፈች። በእግዚአብሔር ፊት የምታቀርበው አንድም መልካም ሥራ አልነበራትም፤ ነገር ግን ኢየሱስ ንጢአተኛዋን እርሷን እንደወደዳት ዐውቃለች። ከዚህም የተነሣ ሊዲያ በሰላም ዐረፈች።³⁸

ለውይይት የቀረቡ ጥያቄዎች

1. የሊዲያ ውበት ከሌሎች ልጃገረዶች ይልቅ ለዐደጋ አጋልጧታል ብላችሁ ታስባላችሁ? ወደ እርሷ በመጡት ወንዶች ተቃልላ ሲቃዳቸውን እንድትፈጽም ልትገፋፋ የቻለችው እንዴት ነበር?
2. መጋቢውና ባለቤቱ ሊድያን በመንከባከባቸው ለዐደጋ ተጋልጠው ነበር? ተጋልጠዋል የምትሉ ከሆነ ዐደጋው ምን ነበር? እነርሱ እንዳደረጉት ታደርጋላችሁ? የማታደርጉ ከሆነ ለምን?
3. መጋቢውና ባለቤቱ የወሰዱት ርምጃ በሊዲያ፣ በቤተሰቧ እና በማኅበረሰቡ ላይ ያሳደረው ስሜት ምን ነበር?

³⁸Based on a true story from Nigeria

ምዕራፍ አምስት

ኤድስ የማይሰራጭባቸው መንገዶች

አንዳንዶቹ አፍሪካውያንና የሌላ አገር ዜጎች የሆኑ ጓደኞቹ ኤድስ ካለበት ሰው አጠገብ መሆን እንደሚፈሩ ይነግሩኛል፤ ራሳቸውን ለመጠበቅ ሲሉ፣ ከኤች አይ ቪ ጋር ወደሚኖሩ ሰዎች ቤት አይገቡም፤ ሰውነታቸውንም አይነኩም። አንዲት ሴት ኤድስ ያለበትን አንድ ጉረቤቷን መጨበጥ እንኳ እንደምትፈራ ነገረችች። ይህ በጣም የሚያሳዝን ነው። አላዋቂነትና ፍርጎት ብዙ ክርስቲያኖች ከኤች አይ ቪ/ኤድስ ጋር ለሚኖሩ ሰዎች ክብካቤ እንዳያደርጉና ወንጌልን እንዳይመሰክሩ ዕንቅፋት ሆኖባቸዋል።

እንደምታስታውሱት በዚህ መጽሐፍ መጀመሪያ ላይ ኤች አይ ቪ የሚዛመተው በበሽታው የተያዘ ሰው ደም ወይም በግብረ ሥጋ ግንኙነት ጊዜ ከወንዱም ሆነ ከሴቷ ብልት የሚወጣው ፈሳሽ የጤናማን ሰው ደም ወይም ንፋጭ ገለፈት ሲነካ እንደ ሆነ ተነጋግረናል። ይሁን እንጂ ከዐላዋቂነትና ኤድስን ከመፍራት የተነሣ አንዳንዶች ከኤድስ ጋር ከሚኖሩ ሰዎች ጋር በአንድ የሥራ ገበታ ላይ ተቀራርቦ መሥራት እንኳ ለበሽታው እንደሚያጋልጣቸው ያስባሉ። ሌሎች ደግሞ በኤች አይ ቪ በተያዘ ሰው የተዘጋጀ ምግብ በሆቴል ውስጥ መመገብ ወይም ኤድስ ካለባቸው ሰዎች ጋር አንድ መጻዳጃ ቤት

በጋራ መጠቀም ኤድስን ያስተላልፋል የሚል መሠረት የለሽ ፍርሃት አላቸው።

ከኤች አይ ቪ/ኤድስ ጋር የሚኖሩ ሰዎች የክርስቶስን ፍቅር ማግኘትና ፍቅሩም በሕይወታቸው ውስጥ ሲሠራ ማየት እጅግ ይፈልጋሉ። ኢየሱስ ያልነጻውንና ማንም ሰው የማይነካውን ለምጻም እንዴት እንደቀረበውና እንደነካው ታስታውሳላችሁ? ኢየሱስ ዛሬ በአፍሪካ ውስጥ የሚያገለግል ቢሆን ኖሮ፣ ማንም የማይጠጋቸውንና በኅብረተሰቡ የተገለሉትን ሰዎች ቀርቦ እንደሚዳስሳቸውና እጅግ እንደሚጠነቀቅላቸው የሚያጠራጥር አይደለም (ማቴዎስ 25÷31-46 እንደገና ይመ)። መልእክቱ በእርግጥ አስገራሚ ነው። ሕመምን ጨምሮ ትልቅ ችግር ላለባቸው ሰዎች ክብካቤ ስናደርግ ለኢየሱስ ለራሱ ክብካቤ እንደምናደርግ ኢየሱስ አስተምሯል።

ስለ ኤች አይ ቪ/ኤድስ ሊያሳስበን የማይገባው ነገር በማግበረ ሰብ ውስጥ በየዕለቱ በሚደረጉ ተራ ንክኪዎች የማይተላለፍ መሆኑ ነው። ስለዚህ ኤች አይ ቪ እንደማይተላለፍብን እርግጠኛ ሆነን፣ ኤች አይ ቪ/ኤድስ ካለባቸው ሰዎች ጋር ያለምንም ፍርሃት አብሮ መሥራትና መጓዝ እንችላለን። እጆቻቸውን ልንጨብጥ፣ ልናቅፋቸው፣ አብረን ስፖርት ልንሠራ፣ በአንድ መታጠቢያ ልንታጠብ፣ በአንድ ኩባያና ሳህን እንዲሁም ማንኪያ ልንገለገል፣ አንድ ልብስ፣ አንድ ፎጣ፣ አንድ መታጠቢያ ወንዝና አንድ ማበጠሪያ (ሚዶ) በጋራ ልንጠቀም እንችላለን። በሕዝብ ትራንስፖርት አብረን ልንጓዝና፣ በአንድ ክፍል ውስጥ ልንቀመጥ እንችላለን፤ አብረን ሳለን ኤች አይ ቪ የያዘው ሰው ቢያስነጥስብን እንኳ በኤች አይ ቪ/ኤድስ አንያዝም። ደግሜ አጽንዖት ልስጠው የምፈልገው ጉዳይ ምንም የግብ ረ ሥጋ ግንኙነት ሳይፈጸም ወይም ምንም ዐይነት የደም ንክኪ ሳይኖር ኤች አይ ቪ በመደበኛው የዕለት ተዕለት እንቅስቃሴ ውስጥ በሚደረጉ ተራ ንክኪዎች የማይተላለፍ መሆኑ ነው።

ስታትስቲክስ በተራ ንክኪ አማካይነት ኤድስ

እንደማይተላለፍ ያረጋግጣል

ኤች አይ ቪ እንደ ጉንፋን ወይም ማጅራት ገትር በሽታ በተራ ንክኪ፣ በተመረዘ ምግብና ውሃ፣ እንዲሁም እንደ ተቅማጥና ኮሌራ ባሉ በሽታዎች በቀላሉ የሚዛመት ቢሆን ኖሮ በሁሉም የዕድሜ ደረጃ የሚገኝ ሰው ሁሉ ኤች

አይ ቪ በተላለፈበት ነበር። የሆነ ሆኖ እስካሁን ድረስ እንዲህ ያለ ነገር ተከስቶ አላየንም።

በመላው አፍሪካ የተካሄዱ ጥናቶች እንደሚያስረዱት ከኤች አይ ቪ/ኤድስ ጋር የሚኖሩ ሰዎች ሁሉ የወሲብ ፍላጎት ከፍተኛ በሚሆንበት የዕድሜ ክልል ያሉ ናቸው። በበሽታው የሚሞቱት በአብዛኛው ከ20-40 ዓመታት የዕድሜ ክልል የሚገኙት ሲሆን፤ በይበልጥ በ20 እና በ29 ዓመታት መካከል ያሉት ናቸው።³⁹ በ20ዎቹ የዕድሜ ክልሎች የሚሞቱት ሰዎች በበሽታው የሚያዙት ከ13-19 ዓመታት የጉርምስና ዕድሜያቸው ወቅት ነው። ከ2-14 የዕድሜ ክልል ያሉ ከኤች አይ ቪ/ኤድስ ጋር የሚኖሩ ልጆች በደም ንክኪ፣ በሚወለዱበት ጊዜ ወይም ከተወለዱ ከጥቂት ጊዜ ያት በኋላ ከእናታቸው የተላለፈባቸው፣ በቫይረሱ በተበከለ መሣሪያ የቁዳ መቁረጥ ወይም መበላት እንዲሁም በአንዳንድ አጋጣሚዎች አላግባብ በሆነ የግብረ ሥጋ ግንኙነት ጉዳት ወይም መደፈር የደረሰባቸው ናቸው።

እነዚህ የስታትስቲክስ ናሙናዎች ኤች አይ ቪ በተራ ንክኪ እንደማይዛመት ያረጋግጣሉ። በዚህ መንገድ ቢተላለፍ ኖሮ፣ በሁሉም የዕድሜ ክልል የሚገኙ ሰዎች በእኩል ደረጃ በበሽታው በተያዙ ነበር። በቤተሰባችሁ መካከል ወይም በመንደራችሁ ከኤች አይ ቪ/ኤድስ ጋር

የሚኖር አንድ ሰው ካለ፣ በሕይወት እስካለ ድረስ ያለ አንዳች ፍርሃት በፍቅር ልትንከባከቡት ትችላላችሁ። አሁን እንግዲህ በኤች አይ ቪ የተያዙ ሰዎች በሽታውን ሳትፈሩ በዘራያቸው መሆንና ሰውነታቸውን መንካት እንደምትችሉ አውቃችኋል።⁴⁰

የወባ ትንኞች (ቢንቢዎች) ኤች አይ ቪ/ኤድስን

አያስተላልፉም

ብዙ ሰዎች ኤች አይ ቪ በቢንቢዎች አማካይነት መዛመት ይችላል እንደሆነ ይጠይቃሉ። በአፍሪካና በአብዛኛው እስያ የምንኖር ሰዎች ቢንቢ (የወባ ትንኝ) የወባ በሽታን እንደምታስተላልፍ እናውቃለን። ነገር ግን የወባ ትንኝ ኤች አይ ቪን እንደማታሠራጭ ርግጠኛ ሆነን መናገር እንችላለን።

አንዳንድ ሰዎች የቢንቢ መርፌ መሰል አፍ በሚነድፍበት ጊዜ ቫይረሱ ከአንድ ሰው ወደ ሌላው ሰው ሊተላለፍ ይችላል ብለው ይከራከራሉ። ይህ ሊሆን የማይችል ነገር ነው። ቢንቢ (የወባ ትንኝ) ደም ወደ

³⁹ከኤች አይ ቪ ጋር ለሚኖር ሰው በቤት ውስጥ የሚደረግ ክብካቤን በሚመለከት እና በኤች አይ ቪ ከተያዘ ሰው ከሚወጣው የሰውነት ፈሳሽ ንክኪ ለመራት ትድመ ጥንቃቄ እንዲያውቅ ማድረግ እንደሚቻል በይበልጥ ለመረዳት ምዕራፍ 15ን ይመልከቱ።

³⁹United Nations (UNAIDS) Report December 2001, Geneva, Switzerland.

አንድ ሰው ሰውነት ውስጥ ሊያስገባ አይችልም። ቢንቢ ከአንድ ሰው ደም መጥጦ ወደ ራሱ ሰውነት ያስገባል። ነገር ግን ሌላ ሰው በሚነክስበት ጊዜ ወደ ተነካሽ ሰውነት ውስጥ የሚያስገባው ከምራቅ እጢዎች የሚያመነጨውን ምራቅ እንጂ ደም አይደለም።

የቢንቢ ምራቅ ኤች አይ ቪን አይይዝም። እንደ ወባ በሽታ፣ የኤች አይ ቪ ቫይረስ በወባ ትንኞች ውስጥ አያድግም፤ በምራቃቸውም ውስጥ አይኖርም። ኤች አይ ቪ የሚራባው በሰው አካል ውስጥ በሚገኙ ሕዋሳት ብቻ ነው።

መርፌ መሰል ሹል በሆነ አፋ (ኩምቢው) ላይ ስለሚገኘው ደም ምን ታስባላችሁ? እንደዚህ ያሉት ሹል አፎች እጅግ ቀጫጭን ስለሆኑ በጣም ትንሽ ደም እንጂ በኤች አይ ቪ ለመያዝ የሚያበቃ ደም ሊይዙ እንደማይችሉ ሳይንቲስቶች ይነግሩናል። እንዲሁም ቢንቢ አንድን ሰው ከነከሰ በኋላ ወዲውኑ ሌላ ሰው ሊነክስ የሚችለው ዐልፎ ዐልፎ ብቻ ነው። ከዚህ ይልቅ የመጠጠውን ደም ምግብ እንዲሆነው ለማዋሃድ ዕረፍት ያደርጋል። እነዚህ ሁሉ ምክንያቶች ኤች አይ ቪ በወባ ትንኞች አማካይነት ለምን ሊዛመት እንደማይችል ያሳያሉ።⁴¹

⁴¹Centers for Disease Control and Prevention (CDC). *HIV and Its Transmission*, 2003.
<http://www.cdc.gov/hiv/pubs/facts/transmission.htm>

ስታትስቲክስ የወባ ትንኞች ኤድስ

እንደማያዛምቱ ማረጋገጡ

የወባ ትንኞች በአፍሪካ የሚኖሩ ብዙ ጉልማሶችንና ሕፃናትን ይነክላሉ፤ በአፍሪካ የሚኖር ማንኛውም ሽማግሌ እና ወጣት ሁሉ በወባ ትንኝ ተነድፎ በወባ ይዞል። የወባ ትንኞች ኤች አይ ቪን የሚያሠራጩ ከሆነ፣ ሽማግሌዎችና ሕፃናት በወባ እንደተያዙ ወዲያውኑ በኤች አይ ቪ መያዝ ነበረባቸው። በአንዳንድ የአፍሪካ ክፍሎች አንድ አራተኛ የሚሆኑት ወጣቶች ኤች አይ ቪ ያለባቸው ናቸው። ነገር ግን በእነዚያው ክልሎች የሚኖሩ ሕፃናት በደም ንክኪና ጥንቃቄ በጉደለው መርፌ በመወጋት ካልሆነ ወይም ኤች አይ ቪ ከእናታቸው ካልተላለፈባቸው በስተቀር በኤች አይ ቪ አይያዙም፤ እንዲሁም በኤች አይ ቪ የሚያዙት በጣም የሽመግሉ ጥቂት ሰዎች ብቻ ናቸው። የወባ ትንኞች ወባን እንደሚያሠራጩ ሁሉ፣ ኤች አይ ቪንም የሚያዛምቱ ቢሆን ኖሮ፣ ብዙ ሕፃናትና ሽማግሌዎች በበሽታው ተጎድተው እናይ ነበር። ሆኖም ይህ ተከስቶ አላየንም። ስለዚህ ይህ የሚያመለክተው የወባ ትንኞች ኤች አይ ቪን ሊያዛምቱ እንደማይችሉ ነው።

ለውይይት የቀረቡ ጥያቄዎች

1. ኤድስ በማጎበረሰባችሁ ውስጥ እያደረሰ ስላለው ጉዳት የሚያጠና 10 ሰዎች የሚገኙበት ቡድን በቤተ ክርስቲያናችሁ ውስጥ ቢኖር፣ በዚህ

ጥናት ላይ እንዲሳተፉ እነማንን ትጋብዛላችሁ?
ከኤች አይ ቪ/ኤድስ ጋር የሚኖሩትን ሰዎች
ትጋብዛላችሁ?

2. ኤድስ በማኅበራዊ ግንኙነት ውስጥ በተራ
ንክኪ እንደማይተላለፍ ሌሎች እንዲረዱ ምን
ማድረግ ትችላላችሁ?

ከበቡሽና ጠንክር

ከበቡሽ የአሥራ ሁለት ዓመት ልጃገረድ ስትሆን፤
የጠንክር ዕድሜ ከእርሷ በሦስት ዓመት ይበልጥ ነበር።
በዚህ ዕድሜ እያሉ ነው ከቤት ወደ ት/ቤት፤ ከትምህርት
ቤትም ወደ ቤት አብረው መጓዝ የጀመሩት። ከበቡሽ
ጠንክርን በጣም ትወደው ነበር። ስታገኘው ልሷ በፍጥነት
ይመታል፤ ደስታዋም ይጨምራል። ጠንክር ረጅምና ቆንጆ
ሲሆን ደስ የሚል ፈገግታ ያለው ልጅ ነበር። እርሱም

በአቅራቢያቸው በሚገኝ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ይማር ነበር፤ ለከበቡሽ አቸሎኒና ሌሎች ቀለል ያሉ ምግቦችን ለመግዛት ሁል ጊዜ ከኪሱ ገንዘብ አያጣም ነበር። እርሷም ልታገኘው በመናፈቅ ከትምህርት ቤት ውጭ በመንገድ ላይ ትጠብቀዋለች። ጠንክር ጓደኛዋ በመሆኑ ተመካችበት። በብዙ አጋጣሚዎች እንደሚወዳት ይነግራት ነበር። እርሷም በጣም እንደምትወደው ይሰማታል፤ ነገር ግን ብቻቸውን በሚሆኑበት ጊዜ ለምን ሰውነቷን እንደማይደባብስ ስታስብ ቅር ይላታል። እንደሚወድዳት ሲናገር መስማት አይሰለቻትም። አንድ ቀን ጠንክር ከትምህርት ቤት ከወጡ በኋላ ወደ ጫካ አብረው እንዲሄዱ ጠየቃት፤ ከበቡሽም በውስጧ በጣም መቀራረባቸውን ስለተረዳች እሺ ለማለት ፈራች። በርግጥም እናቷና አባቷ በጣም ተቀራርበው ማየት እንደማይፈልጉ ታውቃለች። የማስጠንቀቂያ ደወል በውስጧ ያቃጭል ነበር። ይሁን እንጂ ጠንክርን ማጣት አልፈለገችም።

አንድ ቀን ከበቡሽ ከትምህርት ቤት ስትወጣ ጠንክር ዘወትር በሚገናኙበት ቦታ አልነበረም። ከበቡሽ አዘነች። ከዚያም ወደ ቤቷ በመሄድ ላይ ሳለች፣ ጠንክር የክፍል ጓደኛው ከሆነች ሌላ ልጃገረድ ጋር ሆኖ አየችው። እርሱም ልጅቷን አቅፏት ነበር። የልጅቷ ስም ርብቃ ይባላል። ከበቡሽ በጣም ደነገጠች፤ ተረበሽችም፤ ጠንክር እርሷን ብቻ እንዲወድ ትፈልግ ስለነበር፣ በውስጧ ቀናች። እርሱ

እንዴት ማንንም ሴት ሊያቅፍ ቻለ?

በሚቀጥለው ቀን ጠንክር ከትምህርት በኋላ ከበቡሽን እንደተለመደው እየጠበቃት ነበር፤ እርሷም በውስጧ ደስ ቢላትም በውጫዊ ሁኔታዋ አሁንም በርሱ እንደተናደደች ነበረች። ስለዚህ አፍንጫዋን ነፍታ ምንም ሳትናገር በቀኝ በኩል አልፋው ሄደች። ነገር ግን ጠንክር ሮጦ ደረሰባትና «ከበቡሽ ምን አደረግሁሽ ለምንስ ተቈጣሽኝ?» አላት።

እርሷም «እወድሻለሁ ትላለህ፤ ነገር ግን ሌላ የሴት ጓደኛ አለህ» ብላ መለሰችለት።

«ርብቃ ነው የምትይው አይደል?» አላት። «እርሷ የሁሉም ወንዶች ጓደኛ ናት፤ ማንም ከልቡ የእኔ ናት የሚል የለም። ሆኖም እርሷ የእያንዳንዱን ወንድ ፍላጎት ስለምታሟላ ብዙዎች ከእርሷ ጋር መሆን ደስ ይላቸዋል።»

ከበቡሽ፣ «እንደዚህ ስትል ምን ማለትህ ነው?» አለች። «አንቺ እወድሃለሁ ትያለሽ ነገር ግን ግብረ ሥጋ ግንኙነት እንፈጽም ስልሽ ሁል ጊዜ እምቢ ነው የምትይኝ። ርብቃ ለጠየቃት ሁሉ እሺ ትላለች። በከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚማሩ ብዙ የወንድ ጓደኞችም አሏት።»

ከበቡሽ እዚያው ባለችበት ቦታ ቆመች፤ ወደ ጠንክርም ተመለከተች። ርብቃ በብዙ ወንዶች እንዴት እንደምትወደድ አሰበች። ብዙ ጊዜ በርካታ ወንዶች በዙሪያዋ ሆነው አይታለች። ከበቡሽ ረዘም ላለ ጊዜ ቆም

ብላ አሰበች። ጠንክር ዐይን ዐይኗን ያይ ነበር። እርሱ መልክ መልካም መሆኑን ስታስብ ልቧ በፍጥነት ይመታ ጀመር፤ እጆቿንም አላባት።

«ከበቡሽ በጣም እወድሻለሁ» አላት። «አንቺ ብትወጅኝ ኖሮ፤ እምቢ አትይኝም ነበር። ምን ያህል እንደምወድሽ ልግለጽልሽ። በእርግጥ ለእኔ የሴት ጓደኛዬ አንቺ ብቻ ነሽ።»

ከበቡሽ ጠንክር ከልብ እንዲወዳት እና የወንድ ጓደኛ ዋ ሆኖ እንዲቀጥልም ትፈልጋለች። የሆነ ሆኖ ይህን በምታስብበት ጊዜ ሁለት ነገሮች ወደ አእምሮዋ ይመጣሉ። በመጀመሪያ እግዚአብሔር እርሷ በግብረ ሥጋ ግንኙነት እንድትደሰት የሚፈልገው በጋብቻ ውስጥ ብቻ መሆኑን አስታወሰች። ሁለተኛ ኤድስ በግብረ ሥጋ ግንኙነት እንደሚተላለፍ የሰማችው ነገር ትዝ አላት። የኤድስ በሽታ አስተላላፊ ተሕዋስያን ከወንድ ወደ ሴት፣ ከሴት ደግሞ ወደ ወንድ የሚተላለፈው በግብረ ሥጋ ግንኙነት አማካይነት መሆኑን አስተማሪዋ የተናገረውን አስታወሰች። በመንገድ ላይ ቆመው ሳሉ ጠንክር ትላልቅና ለስላሳ በሆኑት ዐይኖቹ ዐይን ዐይኗን ሲመለከት፣ ርብቃ ብዙ የወንድ ጓደኞች እንዳላት ከበቡሽ አሰበች። አሁን ደግሞ ጠንክር ከርብቃ ጋር እንደነበረ ዐውቃለች። በዚህ ጊዜ ከበቡሽ ወደ ውሳኔ መጣች። ከኋላ ያለውን ዐደጋ ችላ ብሎ ለጠንክር መማረክ ተገቢ እንዳልሆነ ተረዳች። እርሷ ረጅም ዕድሜ መኖርና ትክክል የሆነውን ነገር ሁሉ ማድረግ

ትፈልጋለች።

«ጠንክር» አለችው፤ «እኔ ከአንተ ጋር የግብረ ሥጋ ግንኙነት አልፈጽምም። ረጅም ዕድሜ መኖር እፈልጋለሁ። የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈፀም የምፈልገውም በጋብቻ ውስጥ ብቻ ነው። ከጋብቻ ውጭ ግብረ ሥጋ መፈጸም ደስ ቢልም እንኳ ትክክል አይደለም። ሕይወቴን ማበላሸት አልፈልግም። በእውነት ብትወደኝ ኖሮ አሁን ግብረ ሥጋ ግንኙነት እንድናደርግ አትጠይቀኝም ነበር። በጓደኝነት ብንቀጥል ደስ ይለኛል። ከሌሎች ጓደኞቻችን ጋር ሆነን የእግር ኳስ ጨዋታን ለምን አንመለከትም? ግብረ ሥጋ ግንኙነት ላለመፈጸም ግን አቋሜ ጽኑ ነው።»

ከበቡሽ ያደረገችው ረጅም ንግግር ነበር። ንግግሯን ከፈጸመች በኋላም ትንቀጠቀጥ ነበር፤ እንዲህ ወስኖ መናገር ለእርሷ ቀላል አልነበረም።

ጠንክር ጥሏት ሄደ። እጆቹን ኪሶቹ ውስጥ ከትቶ፣ ፈጽሞ ወደ ኋላ ሳይመለከት ርቆ ሄደ። በዚህ ሁኔታ ተለይቷት ሲሄድ ማየት ለእርሷ እጅግ ከባድ ነበር። ጠንክር መልክ መልካም ስለ ነበረ እንደዚያ ትቷት መሄዱ ስሜቷን የሚጉዳ ነበር። ይሁን እንጂ ከበቡሽ ትክክለኛ ውሳኔ መወሰኗን በልቧ ዐውቃለች። ትክክለኛ ነገር በማድረግ በውስጧ በራሷ ተመካች፤ አሁን ራሷን ማክበር ትችላለች። አስተማሪዎችዋ፣ ወላጆቿ፣ ከሁሉም በላይ እግዚአብሔር በርሷ ውሳኔ ደስ ይለኛሉ። እርሷ የጠንክርን ጓደኝነት አልፈልግም አላለችም። አብረው የኳስ ጨዋታ

እንዲያዩ ፈቃደኛነቷን በመግለጽ በንደኝነት ለመቀጠል ያላትን ፍላጎት አሳይታለች። ነገር ግን የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈጸም እንደማትፈልግ አቋሟን ግልጽ አድርጋለች።

ለውይይት የቀረቡ ጥያቄዎች

1. ከበቡሽ ትክክለኛ ውሳኔ እንድታደርግ የረዷት ዋነኛ ምክንያቶች ምን ነበሩ?
2. ወጣት ልጃገረዶቻችን
 - ሀ) ስለ ኤድስ ግንዛቤ እንዲጨብጡ፤
 - ለ) ወንዶች ለግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚያቀርቡትን ጥያቄ በድፍረት እንዲቋቋሙና እምቢ ማለት እንዲችሉ እንዲሁም
 - ሐ) ከበቡሽ ያሳየችውን ዐይነት ንቃተ ኅሊና ማዳበራቸውን እርግጠኛ ሊያደርጉን የሚችሉ መንገዶችን በሚመለከት ተወያዩ።

ኤድስ ሰው ፊት ላይ አይነበብም

ምዕራፍ ስድስት

ኤች አይ ቪ እና ሌሎች በግብረ ሥጋ

የሚተላለፉ በሽታዎች

ካለፈው ወደዚህኛው ክፍለ ዘመን ይዘን የመጣነው አራት ብቻ የታወቁ በግብረ ሥጋ የሚተላለፉ በሽታዎች ነበሩ።⁴² አሁን ግን ብዙ ተጨማሪ በሽታዎች መኖራቸውን እናውቃለን። ብዙ ጊዜ የታወቁ በግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚተላለፉ በሽታዎች ጨብጥ፣ ቂጥኝ፣ ባምቡሌ፣ ከንፈርንና ብልትን የሚያጠቃ የቁዳ በሽታ፣ ችላሚድያ፣ ትራይክሞናስ፣ ክርክር፣ ብልት ላይ የሚወጣ ኪንታሮት፣ የጉበት በሽታ (ቢ እና ሲ)፣ ከእነዚህ በሽታዎች አንዳንዶቹ ከግብረ ሥጋ ግንኙነት ውጭ በሆነ ሌላ መንገድ ሊተላለፉ ይችላሉ።

በግብረ ሥጋ የሚተላለፉ በሽታዎች ኤች አይ ቪን በቀላሉ ከአንድ ሰው ወደ ሌላ ሰው ያስተላልፋሉ። ለዚህ በከፊል ምክንያት የሚሆነው ከኢንፌክሽን የተነሣ በወንድና በሴት ብልት አካባቢ የሚያመረቅዝ ቁስል (አልሰር) እና የመቁጣት ሁኔታ ሲፈጠር ነው። ኤድስ በፍጥነት

⁴²በግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚተላለፉ በሽታዎች አንዳንድ ጊዜ በግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚተላለፉ ኢንፌክሽኖች ወይም የአባለ ዘር በሽታዎች በመባል ይታወቃሉ። አንድ ኢንፌክሽን ሌላ በሽታ ሊያስከትል ይችላል።

እየተሰራጨ የመሄዱን ያህል ሌሎች የአባለ ዘር በሽታዎችም በፍጥነት እየተሰራጨ ናቸው። በማናቸውም የአባለዘር በሽታ የተያዘ ሰው የኤች አይ ቪ ምርመራ ማድረግ አለበት። በኤች አይ ቪ የተያዘ እና የአባለዘር በሽታዎች ያሉበት ሰው ኤች አይ ቪን ወደ ሌላ ሰው የማስተላለፍ ሁኔታው ከፍተኛ ነው። ከኤች አይ ቪ ነጻ ሆኖ በአባለዘር በሽታዎች የተጉዳ ሰው ከወሲብ ጓደኛው በኤች አይ ቪ የመያዝ ዕድሉ ከፍተኛ ሊሆን ይችላል። አንድ ከኤች አይ ቪ/ኤድስ ጋር የሚኖር ሰው በአባለ ዘር በሽታ ከተያዘ ዕድሜውን ሊያሳጥር ስለሚችል በአስቸኳይ ህክምና ሊያገኝ ይገባል።

ቀጥሎ ያሉት ምልክቶች አንድ ሰው የአባለ ዘር

በሽታዎች እንዳሉበት ሊያመለክቱ ይችላሉ

➤ በብልቶች ወይም በአፍ አካባቢ የሚታዩ እብጠቶች፣ ቊስሎች፣ ውሃ መቋጠር ወይም ኪንታሮት (ይህ የሚሆነው ብዙ ጊዜ በከንፈር ላይ ከሚወጣው የቁዳ በሽታ ወይም ኪንታሮት የተነሣ ነው)

➤ ብልት አካባቢ የሚሰማ ሕመም ወይም ማሳከክ

➤ እብጠት፣ የሚያመረቅዝ ቊስል ወይም ብልት አካባቢ የሚታይ የመቅላት ሁኔታ ምናልባትም ለእነዚህ ምልክቶች መንስኤ የሚሆኑት ቂጥኝ፣ ከንፈር ላይ የሚወጣ የቁዳ በሽታ፣ ክርክር

ወይም ሌሎች በሽታዎች ናቸው። አንዳንድ ጊዜ እነዚህ ሕመም ዐልባ የሆኑ እና በሽተኛው ቸል የሚላቸው በሽታዎች ናቸው።

- ሽንት ሲሸና የሚሰማ የማቃጠል ስሜት እና በተደጋጋሚ ለመሸናት መፈለግ።
- ትኩላት፣ ብርድ ብርድ ማለት፣ ቀለል ያለ ግንፋታ የማይሰጥ ሕመምና የቁዳ ቢጫ መሆን (ምናልባትም የጉበት በሽታ ምልክት)።
- ከወንድ ወይም ከሴት ብልት ያልተለመደ ፈላሽ ሲታይ ወይም መጥፎ ጠረን ሲሸት (ምናልባት ለእነዚህ ምልክቶች መንሥኤው ትሪኮሞናስ፣ ወይም በብልት ውስጠኛ ክፍል በባክቴሪያ የሚፈጠር ቊስል ሊሆን ይችላል)።
- ከወር አበባ ውጭ የሴት ብልት መድማት (ደም መፍሰስ)
- በግብረ ሥጋ ግንኙነት ወቅት ከፍተኛ የሕመም ስሜት
- በሴት ላይ በዳሌና ብልት መካከል በሚገኝ ማናቸውም አካባቢ የሕመም ስሜት
- ያበጡ ዕጢዎች (ፍርንትቶች)

በኮንዶም መጠቀም ከአንዳንድ የአባለዘር በሽታዎች ሊከላከል ይችላል። ነገር ግን በኮንዶም በብልት አካባቢ

የሚወጣ የቁዳ በሽታንና ኪንታሮትን (genital herpes or genital warts) ሊከላከል የሚችለው በጥቂቱ ነው፤ ወይም ጨርሶውን ላይከላከል ይችላል። በግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚተላለፉ በሽታዎችን ለመከላከል ከሁሉ የሚሻለው መንገድ የግብረ ሥጋ ግንኙነት ንጽሕና በሚመለከት እግዚአብሔር በሰጠው መመሪያ መሠረት መኖር ነው።

ብዙዎች የአባለ ዘር በሽታዎች በአንቲ ባዮቲክ መድኃኒቶች ሊድኑ ይችላሉ። ፈጥኖ ሕክምና በማድረግ ከእነዚህ በሽታዎች ፈጽሞ መዳን ይቻላል። ሌሎች፣ በብልት ላይ የሚወጣ ኪንታሮት እንዲሁም በኮንዶም በብልት ላይ የሚወጣ የቁዳ በሽታ እና ጉበት በሽታ - ቢ የመሳሰሉትን ማከም በጣም ያስቸግራል። ሕክምና ቢደረግም እንኳ ለባለ ሥቃይ ወይም ጉዳት ሊዳርግ ይችላል።

በግብረ ሥጋ የሚተላለፉ በሽታዎችን ፈጥኖ መታከምና የታዘዙ መድኃኒቶችን በሙሉ አጠናቅቆ መውሰድ በጣም አስፈላጊ ነው። አንድ ሰው በግብረ ሥጋ የሚተላለፍ በሽታ ከተገኘበት፣ የእርሱ ወይም የእርሷ የወሲብ ጓደኛ/ኞች የበሽታ ምልክቶች ቢታዩባቸውም ባይታዩባቸውም ተመሳሳይ ሕክምና እንዲወስዱ ሊነገራቸውና ሊበረታቱ ያስፈልጋል። በአንድ ሰው ውስጥ በግብረ ሥጋ የሚተላለፉ በሽታዎች ኖረው የበሽታው ምልክቶች ላይታዩ ይችላሉ። በግብረ ሥጋ ግንኙነት

በሚተላለፉ በሽታዎች የታመሙ ሰዎች የግብረ ሥጋ (የወሲብ) ጓደኞቻቸው የኤች አይ ቪ ምርመራ እንዲያደርጉ ምክር ሊሰጣቸው ይገባል።

በግብረ ሥጋ የሚተላለፉ በሽታዎችን ፈጥኖ ያለማከም ሥር የሰደደ የጤና ችግር ሊያስከትል ይችላል፤ በተለይም በመራብያ ብልቶች ላይ የሚያመጣው ጉዳት ወደ መካንነት ሊያደርስ ይችላል። ይህም የሴቲቱን የማሕፀን ቱቦን ወይም ራሱ ማሕፀኗን ከመጉዳቱ የተነሣ ሴቲቱ ልታረግዝ የማትችልበት ሁኔታ ሊፈጠር ይችላል ማለት ነው። በግብረ ሥጋ ግንኙነት ለሚተላለፍ በሽታ ፈጥኖ ሕክምና ያለማድረግ ከማሕፀን ውጭ ወደ ማርገዝ ሊመራ ይችላል። «ኢክቶፒክ» ወይም «ከቦታው ውጭ» ማርገዝ ሲከሰት፣ ሕፃኑ በማሕፀን ውስጥ ከመሆን ፈንታ ከዘር ከረጢት ወደ ማሕፀን በሚያመራው በሴቲቱ የማሕፀን ቱቦ ውስጥ እንዲያድግ ይገደዳል። ይህ ሁኔታ አብዛኛውን ጊዜ የማሕፀን ቱቦ በጨብጥ ጉዳት ሲደርስበት የሚከሰት ነው። ይህም ለሕይወት አስጊ በመሆኑ፣ የእናቲቱን ሕይወት ለማትረፍ አስቸኳይ ቀዶ ሕክምና ያስፈልገዋል። ከማሕፀን ውጭ ለሚከሰቱ እርግዝናዎች በመለጠፍ ምክንያት የሚሆኑት በግብረ ሥጋ የሚተላለፉ በሽታዎች ናቸው ማለት አይደለም።

በግብረ ሥጋ የሚተላለፉ በሽታዎች በተለሉ የምንመለከታቸው አይደሉም። አንዳንዶቹ መድኃኒት የላቸውም

በመጀመሪያ ላይ የታየው ቁስል ወዲያውኑ ሕክምና ካልተደረገለት ወደ ባሰ ሁኔታ ሊያመራ ይችላል። በሕክምና ያልዳነ «ቁጥኝ» በመደበኛ ከዓመታት በኋላ የልብ እና የአንጉል ሕመም የመሳሰሉትን ሊያስከትል ይችላል።

በሕክምና ያልዳነ ጨብጥ በሚወለዱ ሕፃናት ላይ የዐይን ችግር ሊያመጣና ከዚያም በላይ ዕውርነትን ሊያስከትል ይችላል። ክላሚዲያ የሳንባ ምችን ከእናቲቱ ወደ ሕፃኑ ሊያስተላልፍ ይችላል።

አንዳንዶቹ በግብረ ሥጋ የሚተላለፉ በሽታዎች መድኃኒት ስለሌላቸው በሌሎች ላይ ከባድ ችግር ሊያስከትሉ ይችላሉ። በጉልማሶች ላይ በተደጋጋሚ ለሚከሰት ከፍተኛ ሕመምና ሥቃይ መንስዔ ከመሆናቸው በተጨማሪ በአባለዘር ብልት አካባቢ የሚታይ የቁዳ በሽታ እንዲሁም አዲስ በተወለዱ ሕፃናት ላይ ለሞት የሚያደርስ ቊስል ሊያስከትል ይችላል። በአባለዘር ብልት አካባቢ ኪንታሮት እንዲፈጠር መንስዔ የሚሆነው ቫይረስ (ሕዋስ) የማኅፀን ካንሰርንም ሊያስከትል ይችላል።

በሄፕታይተስ ቢ ቫይረስ የሚመጣ የጉበት በሽታ በጉልማሶች ላይ የጉበት መጉዳት፣ የጉበት በትክክል አለመሥራት እና የጉበት ካንሰር ከማስከተሉም በተጨማሪ ከእናት ወደ ልጅ ይተላለፋል።

እነዚህ እውነታዎች ሁሉ የሚያሳዩት፣ የአባለዘር

በሽታዎችን በቀላሉ መመልከት እንደሌለብንና ኮንዶም ወይም መድኃኒቶች ሙሉ መፍትሄ ሊያመጡ እንደማይችሉ ነው። ያለ ዕቅድ የግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚፈጽም ሰው በኤች አይ ቪ ባይያዝም እንኳ፤ በሌላ ዐይነት ዐደገኛ ሕመም ሊሞት ወይም በፅኑ ሊታመም ወይም ወደ ትዳር ኃይኛው እና ወደ ልጆች ሊያስተላልፍ ይችላል። ለእነዚህ በሽታዎች ብቸኛው መፍትሄ ከጋብቻ በፊትና ከጋብቻ ውጭ የግብረ ሥጋ ግንኙነት አለመፈጸም ነው።

በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ደጋግመን እንዳየነው መጋቢያን፤ የቤተ ክርስቲያን የወጣት መሪዎች እና ወላጆች በእነርሱ ሥር ያሉ ወጣቶች ለሕይወታቸው የሚጠቅማቸውን የእግዚአብሔር መንገድ የማስተማር ኅላፊነት አለባቸው። የሰው ሁሉ አካላዊና መንፈሳዊ ሕይወት ጤናማና በሚገባ የተጠበቀ እንዲሆን ማስተማር የክርስቲያኖች ኅላፊነት እና ልዩ መብት ነው። መጋቢያን ሕዝቡ ወደ እግዚአብሔር መንገድ እንዲመለስ ባለማቋረጥ ጥሪ ማድረግና ማበረታታት ይገባቸዋል። ልቅ የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈጸም ለኤድስ የሚዳርግ ብቻ ሳይሆን፤ በትዳር ውስጥ የሚገኘውን ደስታ የሚያሳጣና የመካንነትን ችግር የሚፈጥር ነው። በጋብቻ ውስጥ ሴቲቱ ለመውለድ ባለመቻሏ የሚፈጠረው ብዙ ችግር ሊወገድ ይችላል። ወጣቶች ከግብረ ሥጋ ግንኙነት አንጻር ራሳቸውን በንጽሕና ቢጠብቁ ኖሮ ሁሉም ባይሆኑም ብዙዎቹ ይህን

መለል ችግሮች ሊወገዱ ይችሉ ነበር። ዛሬ አልፎ አልፎ የሚታየው ልጅ ያለመውለድ ችግር ሁልጊዜም ባይሆን አንዳንድ ጊዜ የትናንት ኅጢአት ቀጥተኛ ውጤት ሊሆን ይችላል።

ለውይይት የቀረቡ ጥያቄዎች

1. ኤች አይ ቪን ጨምሮ የአባላዘር በሽታዎች በምትኖሩበት ኅብረተሰብ ውስጥ ምን ያህል ተሰራጭተዋል ብላችሁ ታስባላችሁ?
2. ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚሄዱ ሰዎች ልቅ የግብረ ሥጋ ግንኙነት ይፈጽማሉ? ይህ እውነት ከሆነ፤ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ስለ ሁኔታው ያውቃሉ? ይህን ችግር ለመቀነስ የሚችሉትን ሁሉ ያደርጋሉ? በተጨማሪ ምን ማድረግ ይችላሉ?
3. ባሕርይን ለመለወጥ ስለ ግብረ ሥጋ ግንኙነት ንጽሕና መስበክ ብቻ በቂ ነው? ከዚህ ችግር አንጻር ክርስቲያን ነን ብለው የሚናገሩ ሰዎች ባሕርይ ለመለወጥ በተጨማሪ ሌላ ምን መደረግ አለበት?

የኤች አይ ቪ/ኤድስ ሁኔታ በኢትዮጵያ

የኤች አይ ቪ/ኤድስ ወረርሽኝ በዓለም ዐቀፍ ደረጃ በስፋት በመሠራጨት ላይ ነው። እ.ኤ.አ. በ2001 ከኤድስ ጋር የሚኖሩ ሰዎች ቁጥር ከ40 ሚሊዮን በላይ ነበር፤ በዚህ ጊዜ ከ20 ሚሊዮን በላይ የሚሆኑ ሰዎች በኤድስ ሳቢያ ሞተዋል። የተባበሩት መንግሥታት የኤድስ ኮሚሽን (UNAIDS, 2002) እንደገለጸው፣ ከዓለም ሕዝብ 10% ያህል ብቻ የሚሆኑት ከሰሃራ በታች ያሉት የአፍሪካ አገሮች፣ በዓለም ላይ ካለው የኤች አይ ቪ/ኤድስ ሥርጭት 80% የሚደርሰውን ይይዛሉ።

በ2002 2.2 ሚሊዮን ሕዝብ ከኤድስ ጋር እንደሚኖርና በአገር አቀፍ ደረጃ የሥርጭቱ መጠን 6.6% እንደሚደርስ በመገመቱ፣ ኢትዮጵያን በኤች አይ ቪ/ኤድስ ወረርሽኝ በከፍተኛ ደረጃ ከተጠቁት አገሮች አንዷ እንድትሆን አድርጓታል። ኢትዮጵያ በዓለም አቀፍ ደረጃ ከቫይረሱ ጋር በሚኖሩ ሰዎች ብዛት አምስተኛው ከፍተኛ ቁጥር የተመዘገበበት አገር ናት። በየዓመቱ በኤድስ ሳቢያ የሚሞተው ሰው ቁጥር 160,000 ደርሶአል። በኤድስ ሳቢያ የሚከሰተው ሞት የሰዎችን አማካይ ዕድሜ በ2001 ከ53 ወደ 46 ዝቅ አድርጎታል። በአሁኑ ወቅት ያለው የሚሾች ቁጥር በዚህ ከቀጠለ በ2014 የሚጠበቀው አማካይ ዕድሜ ከ59 ወደ 50 ይወርዳል።

በኢትዮጵያ ውስጥ ዋነኛው የኤድስ መተላለፊያ

መንገድ ከተቃራኒ ጾታ ጋር የሚፈጸም የግብረ ሥጋ ግንኙነት ነው፤ ይህም 87% እንደሚደርስ ይገመታል። ከእናት ወደ ልጅ የሚተላለፈው ደግሞ 10% በመያዝ ይከተላል። በጥናት ላይ የተመሠረቱ መረጃዎች እንደሚያመለክቱት፣ ጥንቃቄ በጉደለው ስለታም እና የሰውነት ቁዳ መብሻ መሳሪዎች መጠቀም በተለይም በገጠሩ አካባቢ ለኤች አይ ቪ ሥርጭት ምክንያት በመሆን ከፍተኛውን ደረጃ ይይዛሉ።

ድክነት፣ ከፍተኛ የሥራ ዐጥ ቁጥር፣ እየተስፋፋ ያለው ሴተኛ ዐዳሪነት፣ የጾታ መድልዎ፣ መሀይምነት፣ የሕዝብ ከገጠር ወደ ከተማ መፍለስ፣ በሥራ ምክንያት የሰዎች ከቦታ ቦታ መዘዋወር፣ ጉጂ የሆኑ ባሕላዊና ልማዳዊ ድርጊቶች፣ እንዲሁም ማግለልንና መድልዎን በተመለከተ በግልጽ ተነጋግሮ ችግሩን መፍታት አለመቻል በኢትዮጵያ ኤች አይ ቪ/ኤድስን በማዛመት ረገድ እንደ ነዳጅ የሚያቀጣጥሉ ዋና ምክንያቶች ናቸው። ኤች አይ ቪ/ኤድስ በግለሰብ፣ በቤተሰብ፣ በማኅበረሰብ እና በአገር ኤኮኖሚ ደረጃ ያለው የድክነት ሁኔታ ይበልጥ እንዲባባስ ያደርገዋል፤ እንዲሁም ለኤች አይ ቪ/ኤድስ የተጋለጠ ግለሰብንና ማኅበረሰብን ይፈጥራል፤ ችግሩም ማለቂያ የሌለው ይሆናል።

በኢትዮጵያ ኤች አይ ቪ/ኤድስ መዛመት የጀመረው በቅድሚያ በትላልቅ ከተሞች አካባቢ በተለይም ዋና ዋና

መንገዶች ካሉባቸውና የንግድ እንቅስቃሴዎች በሚታዩባቸው ቦታዎች ነበር፤ በእነዚህም ቦታዎች ብቻ የተወሰነ ነበር፤ በአሁኑ ጊዜ አንዳንድ ጥናቶች እንደሚያስረዱት፤ ኤች አይ ቪ ወደ ገጠሩ ሕዝብም ተዛምዷል። ከዚህ በኋላ ከፍተኛ ትኩረት ተሰጥቶት የመፍትሄ ርምጃ በፍጥነት ካልተወሰደ በስተቀር፤ ይህ ገዳይ ወረርሽኝ 85% ኢትዮጵያዊ ለሚኖርበት ለገጠሩ ክልል ትልቅ ስጋት ነው። እ.ኤ.አ. በ2000 ዓ.ም. የኢትዮጵያ ሕዝብ ብዛትና የጤና ሁኔታ (DHS) በሚመለከት የተደረገው ጥናት እንዳረጋገጠው የገጠሩ ሕዝብ ከከተማው ነዋሪ ጋር ሲወዳደር ስለ ኤች አይ ቪ/ኤድስ ያለው ዕውቀትና ግንዛቤ አነስተኛ ነው። የገጠር ሴቶች ያላቸው ግንዛቤ ከሁሉ ያነሰ በመሆኑ አስቸኳይ የመፍትሄ ርምጃ ሊወሰድ ይገባል።

በኤድስ ሳቢያ ወላጅ አልባ የሆኑ ልጆች ቊጥር እያደገ በመምጣቱ፤ የልጆች ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ሁኔታ እየተባባሰ እንዲሄድ አድርጎታል። በአሁኑ ወቅት በኤድስ ምክንያት ብቻ ቊጥራቸው 1.2 ሚሊዮን የሚደርስ ከ15 ዓመት በታች የሆኑ ልጆች ወላጅ አልባ ሆነዋል። እነዚህን ልጆች የማሳደጉና የመንከባከቡ ጎላፊነት ያረፈው በዐያቶቻቸው፤ በታላላቅ እህቶቻቸው ወይም ወንድሞቻቸው ላይ ነው። የችግሩ ከባድነትና አጠቃላይ የድክነቱ ደረጃ ማኅበራዊውን ትስስር እና ባሕላዊ የትብብር መንገዶችን አዳክሞአቸዋል። እንክብካቤና ድጋፍ

የሚያስፈልጋቸው ወላጅ አልባ ልጆች ቊጥር ከጊዜ ወደ ጊዜ መጨመር ባሕላዊ የትብብር መንገዶችን በማዳከሙ፤ ብዙ ልጆች ከማኅበራዊ ግንኙነት፤ ከትምህርትና ከመብት አንጻር ላላቸው መሠረታዊ ፍላጎት ተገቢውን ክብካቤ ሊያገኙ አልቻሉም፤ ይህም ሁኔታ የበለጠ ለኤድስ እንዲጋለጡ አድርጓቸዋል።

በየጊዜው በኤች አይ ቪ የሚያዙና ከኤች አይ ቪ/ኤድስ ጋራ የሚኖሩ ሰዎች (PLWHA) እንዲሁም ወላጅ አልባ የሆኑና ለኤድስ የሚጋለጡ ልጆች ቊጥር በጣም እየጨመረ በመሄድ ላይ ነው፤ ከዚህም ጋር ተያይዞ ሳይቋረጥ ማግኘት የሚፈልጉት የጤና ክብካቤ ጥያቄ ከፍ በማለቱ፤ ለጤና አገልግሎት ሽፋን በተመደበው አነስተኛ በጀት ላይ ከፍተኛ ጫና ፈጥሯል። አጠቃላይ መሠረታዊ የጤና አገልግሎት ሽፋን ቀድሞውኑ አነስተኛ ነው። በዚህ ደረጃ ላይ ያለው የሰው ንይል ከተለያየ አቅጣጫ የሚቀርበውን ፍላጎት ለማሟላት ብቃት የለውም። በተጨማሪም ጤናን በሚመለከት ከታች ጀምሮ ጠንካራ አስተዳደራዊ መዋቅር የለም፤ ክብካቤና ድጋፍ ለማድረግ የማያመቸው ይህ ሥርዐት የገጠሩ ማኅበረሰብ ለችግሩ የመጋለጡን ሁኔታ የበለጠ ያጎላዋል።

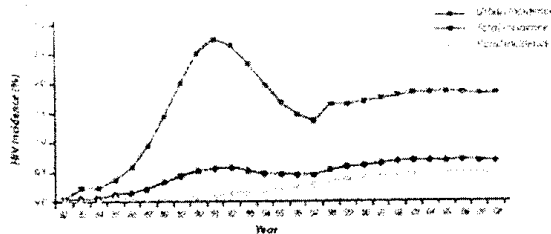
ቅርብ ጊዜ የተደረገው ጥናት እንደሚያስረዳው በዋና ዋና ከተሞች ውስጥ 50% የሆነፒ.ታል አልጋዎች በኤድስ ሕመማን የተያዙ ናቸው። ማኅበረሰቡን መሠረት

ያደረገ የጤና ክብካቤ እና የአገልግሎት አሰጣጥ ስልት ያለመኖር፣ ለአካባቢ ሕመማን ተገቢ ክብካቤና ድጋፍ እንዳይሰጥ ትልቅ ተጽእኖ አድርጓል።

በኤድስ የተጉዱና የሚጉዱ ጎልማሶች ግምት

ሥዕል 4.2

ይህ ግራፍ ከ1982-2008 እ.ኤ.አ. ያለውን በኤድስ

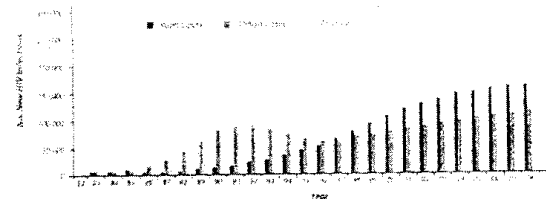

የተጉዱና ወደፊትም ተጉዷ የሚሆኑ ጎልማሶች ቊጥር ግምት ያሳያል። ግራፉ በበሽታው የሚጉዱ አዳዲስ ሰዎች ቊጥር ከመቶ ምን ያህል እንደሚደርስ ያሳያል (ካልተያዙ ሰዎች መካከል በየዓመቱ ከመቶ ምን ያህል እንደሚጉዱ)፤ በከተሞች አካባቢ ያለው በኤች አይ ቪ የመያዝ ክስተት እስከ 1990/91 እ.ኤ.አ. ድረስ በከፍተኛ ፍጥነት ከፍ ሲል በሚቀጥሉት 5 ዓመታት ያዘቀዘቅና ከዚያም ምንም ለውጥ የማያሳይበት ደረጃ ላይ ይደርሳል።

በገጠሮች አካባቢ ያለው ክስተት እስከ 2002 ድረስ በዝግታ ከፍ እያለ ይሄድና ምንም ለውጥ ሳያሳይ የሚሄድበት ደረጃ ላይ የሚደርሰው ከከተሞች አካባቢ ከሚታየው ባነሰ

ፍጥነት ነው። በብሔራዊ ደረጃ የበሽታው ክስተት በ1980 መጨረሻ እና በ1980 መጀመሪያ ላይ በከተሞች አካባቢ ከፍ ከማለቱ በስተቀር፣ በገጠሩ ከተከሰተው ሁኔታ ጋር ተመሳሳይ ነው።

ሥዕል 4:3 ከ1982-2008 የተከሰተውን የኤች አይ ቪ

ተጉዲዎች ቊጥር በግምት ያሳያል

በበሽታው የተያዙ አዳዲስ ሰዎች ቊጥር ለበሽታው መተላለፍና ለሕዝብ ቊጥር መቀነስ አንድ ምክንያት ሆኖ ይታያል። በገጠሩ አካባቢ አዳዲስ በቫይረስ የተያዙ ሰዎች ቊጥር ከከተማው ጋር ሲወዳር በጣም ከፍ ያለ ነው።

ኤች አይ ቪ/ኤድስ የሚፈጥረው ተጽዕኖ

በሌላው ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ሊፈጥሩ በሚችሉ በተለያዩ ጉዳዮች ላይ የተሰጠው ትንታኔ እንደሚያሳየው ኤች አይ ቪ/ኤድስ በኢትዮጵያ ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ሁኔታ ላይ ወሳኝና ተጨባጭ ተጽዕኖ አሳድሯል። እ.ኤ.አ. በ2003 በተደረገው ጥናት በተገኙት መረጃዎች መሠረት

በልዩ ልዩ ሁኔታዎች ላይ የሚከተሉት አሰራራዊ ተጽዕኖዎች ተስተውለዋል፡፡

1. በዓመታዊ የሳንባ ነቀርሳ ክስተት ላይ ኤች አይ ቪ/ኤድስ የፈጠረው ተጽዕኖ

➤ በ2003 ከተመዘገበው ጠቅላላ የሳንባ ነቀርሳ ሕመምተኛ ውስጥ ኤች አይ ቪ/ኤድስ 38% ወይም 54,000 ያህሉን ቁጥር እንደያዘ ይገመታል፡፡ ይህ ቁጥር በሚቀጥሉት ዓመታት እንደሚጨምርና በ2008 180,000 እንደሚደርስ ለተገመተው ጠቅላላ የሳንባ ነቀርሳ ክስተት አስተዋጽኦ እንደሚኖረው ይታመናል፡፡

2. ኤድስ በሕዝብ ብዛት ላይ የሚፈጥረው ተጽዕኖ

በ2003 በኤድስ ሳቢያ ሕይወታቸውን ያጡ ሰዎች ቁጥር 900,000 ሲሆን፤ ሁኔታው በዚሁ ከቀጠለ፤ እ.ኤ.አ. በ2008 ይህ ቁጥር ወደ 1.8 ሚሊዮን እንደሚደርስ ይገመታል፡፡ ከጠቅላላው ሕዝብ ውስጥ ይህን ቀንበር በይበልጥ የተሸከመት ሁለቱ ትላልቅ የሕዝብ ክፍሎች በገጠር የሚኖሩ ኢትዮጵያውያንና ሴቶች ናቸው፤ በኢትዮጵያ ውስጥ የኤድስ አንጻራዊ ችግር በመጨመር ላይ ነው፤ በአንጻራዊ መልኩ

ሲታይ በገጠሩ ያለው የኤች አይ ቪ ስርጭትና ቫይረሱ ያለባቸው ሰዎች ቊጥር አነስተኛ ቢሆንም የችግሩ ከፍተኛውን ድርሻ የተሸከመው የገጠሩ ኢትዮጵያ ክፍል ነው፡፡ እንዲሁም ሴቶች የጾታ መበላለጥ ከሚያስከትልባቸው መገለል፤ አድልዎ እና ከሚያገኙት ውስን የጤና ግልጋሎቶች የተነሳ የችግሩ ከፍተኛ ዐደጋ ገፈት ቀማሾች ናቸው፤ በእነርሱ ላይ የሚያርፈው ጫናም እየጨመረ በመሄድ ላይ ነው፡፡ በተጨማሪም በአብዛኛዎቹ የኢትዮጵያ ኅብረተሰቦች ባህል በቤተሰብ ደረጃ ሕሙማንን ማስታመም የሴቶች ኅላፊነት ነው፡፡

3. ኤድስ ለብዙ ጎልማሶች ሞት ምክንያት መሆኑ

በአገሪቱ እየተከሰተ ካለው የጎልማሶች (15-49 ዓመት) ሞት አንድ ሦስተኛው በኤድስ ምክንያት ሲሆን፤ በመጨረሻ ዓመታት ቊጥሩ እጅግ ከፍ እንደሚል ይገመታል፡፡

4. በሕይወት ዘመን ግምት ላይ ኤድስ የሚፈጥረው ተጽዕኖ

ኤድስ በሕይወት ዘመን ግምት ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ የሚፈጥር በመሆኑ፤ አንድ ሰው ይኖራል ተብሎ የሚታሰበውን ዕድሜ ዝቅ ያደርገዋል፡፡

5. ኤድስ በትምህርት ላይ የሚፈጥረው ተጽዕኖ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሬፑብሊክ የትምህርት ሚኒስቴር እ.ኤ.አ. በ2003 ያካሄደው ጥናት እንደሚያስረዳው በ1998/99 እና በ2000/01 መካከል ባለው ጊዜ የአስተማሪዎች ሞት በ5% የጨመረ ሲሆን፤ ከእነዚህ መካከል በርካታዎቹ የሞቱት በኤድስ ምክንያት ነው። በተጨማሪም አንድ ሦስተኛ የሚሆኑ አስተማሪዎች በራሳቸው ወይም በቤተሰብ አባላት ሕመም ምክንያት በሴሚስተር ውስጥ ለአንድ ሳምንት ያህል ከክፍል ቀርተዋል። በአጠቃላይ እ.ኤ.አ. ከ1996/97 እስከ 2000/01 ባለው ጊዜ በወላጆች ሕመም ወይም ሞት ሳቢያ ትምህርት ያቋረጡ ተማሪዎች ቊጥር ጨምሯል። ውጤታማ ያልሆኑ መምህራንን በመተካትና ከሥራ ለሚወጡ መምህራን ያለጊዜው በሚከፈል ጥቅማ ጥቅም ሳቢያ ለትምህርት የሚደረገው ወጪ እየጨመረ ነው።

6. ወላጅ አልባ ልጆች

ብዙ ወላጅ አልባ ልጆች የሚኖሩት ከቤተሰቦቻቸው መኖርያ ከነበረው አካባቢ ውጪ በመሆኑ አካባቢያዊ፣ አካላዊ እና ማኅበራዊ ዐደጋዎችን ይጋፈጣሉ። እ.ኤ.አ. በ2003 ሠራተኛና ማኅበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ባደረገው ጥናት መሠረት፣ በኤድስ ምክንያት ወላጆቻቸውን ያጡ

ልጆች የራሳቸው የሆነ ዘላቂ መተዳደሪያ ከሌላቸው፣ ከወላጆቻቸው ሞት በኋላ የመኖሪያ ቀዴዎቻቸውን ለቀው ለመውጣት ይገደዳሉ። አብዛኛዎቹ በኤድስ ሳቢያ ወላጆቻቸውን ያጡ ልጆች ለአካላዊ እድገታቸው፣ ለትምህርታቸው እንዲሁም ለጤና የሚያስፈልጋቸውን ነገሮች ሊያሟሉ ከማይችሉ ዝቅተኛ የትምህርት ደረጃ ካላቸው ድኾች ዘመዶቻቸው ጋር ይኖራሉ።

7. ኤድስ በፋብሪካ ምርት ላይ የሚያደርሰው ተጽዕኖ

የኤች አይ ቪ/ኤድስ ወረርሽኝ በአምራቹ ጎይል ዘንድ በመሠራጨቱ የግል ኢንዱስትሪው ዘርፍም ከፍተኛ ጉዳት ደርሶበታል። በ2002 እ.ኤ.አ የተካሄደው የኢትዮጵያ አሠሪዎች ፌዴሬሽን ጥናት እንደሚያሳየው ኤድስ ተጽዕኖውን በይበልጥ ያሳደረው በጅምላ እና በችርቻሮ ንግድ ላይ በተሰማሩት ላይ ሲሆን፣ ቀጥሎም በፋብሪካ ምርት፣ በግብርናና በሕዝባዊ አገልግሎት ሰጭ ዘርፎች ውስጥ በሚሠሩ ሰዎች ላይ ነው። ኤድስ በኢንዱስትሪ ውስጥ ለሚያስከትላቸው ዋና ዋና ችግሮች ምክንያት የሚሆኑት የሚከተሉት ናቸው፡-

- ከኤች አይ ቪ ጋር የተያያዙ ልዩ ልዩ በሽታዎች የሠራተኞችን ምርታማነት ስለሚቀንሱ፤
- በተለያዩ ሙያ የሠለጠኑ ብዙ ሠራተኞች

በሕመም ሳቢያ ሥራቸውን ስለሚያቆሙ፤

- ከኤች አይ ቪ/ኤድስ የተነሣ የሠለጠነ የሰው ኀይል (ባለሙያ) ዕጥረት ስለሚያጋጥም፤
- ከኤች አይ ቪ/ኤድስ የተነሣ በየጊዜው የሚሞቱት ሠራተኞች ቊጥር ስለሚጨምር፤
- ከሥራ የመቅረቱ ሁኔታ ስለሚጨምር፡፡

የሚከተሉት የማጠቃለያ ሐሳቦች የተወሰዱት በቅርቡ ኤ.ኤን.ሲ (ANC) ካወጣው የኤች አይ ቪ/ኤድስ ክትትል መረጃ ላይ ነው፡፡

- እ.ኤ.አ. በ2003 ተስተካክሎ የቀረበው በኢትዮጵያ ያለው የኤች አይ ቪ ሥርጭት 4.4 (በከተማ 12.6% እና በገጠር 2.6%) ነው፡፡
- ከፍተኛው የኤች አይ ቪ ሥርጭት የሚታየው አሁንም ከ15-24 የዕድሜ ክልል ውስጥ በሚገኙት ላይ ነው፡፡
- የኤች አይ ቪ ሥርጭት ከወንዶች ይልቅ በሴቶች ላይ፤ ከገጠር ይልቅ በከተማ ውስጥ ከፍ ያለ ነው፡፡
- በከተሞች አካባቢ የኤች አይ ቪ ወረርሽኝ ሥርጭት ወደ ከፍተኛ ደረጃ ደርሶ በዚያው የረጋ ይመስላል፤ በገጠሩ ክልል ግን ሥርጭቱ

ከከተማው እጅግ ባነሰና ዝቅ ባለ ደረጃ ቀስ በቀስ እየጨመረ ይገኛል፡፡

- በገጠሩ ክልል የወረርሽኝ ሥርጭት ሁኔታ ከቦታ ቦታና ከክልል ክልል ይለያያል፤ በከተሞች አካባቢ ግን የሥርጭቱ ሁኔታ ተመሳሳይ ነው፤ የአብዛኛዎቹ ዋና ከተሞች ሪፖርት እንደሚገልፀው ወረርሽኝ ከፍተኛ ደረጃ ላይ ደርሶ በዚያው በመርጋት በተመሳሳይ ፍጥነት እየሄደ ነው፡፡
- አጠቃላይ ብሔራዊ ሥርጭት የገጠሩን ተከትሎ ቀስ በቀስ እየጨመረ ይገኛል፡፡
- በአጠቃላይ ከተመዘገበው የወጣቶች ሞት ኤድስ 30% የያዘ ሲሆን፤ የሕይወት ዘመን ግምት በመቀነስም ከፍተኛ ተጽዕኖ እንዳለው ግንዛቤ ተወስዷል፡፡
- በአሁኑ ወቅት የሚታየው የሥርጭት ሁኔታ በዚሁ ከቀጠለ የሳንባ ነቀርሳ፤ በኤድስ ወላጆቻቸውን የሚያጡ ልጆችና በኤድስ ሰበብ የሚሞቱ ሰዎች ቊጥር በከፍተኛ ደረጃ ይጨምራል፡፡
- በዐጭሩ ኤች አይ ቪ/ኤድስ በአሁኑ ወቅት ለአገሪቱ ማኅበራዊ ምጣኔ ሀብት ዕድገት ከባድ ስጋትና ተግዳሮት ሆኗል፡፡ ወረርሽኝ ድክነትን

በማባባስ፤ ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ዕድገትን እየተበቀለና እያቃወሰ እንደዚሁም አገሪቱ ቅድሚያ የምትሰጣቸውን መሠረታዊ ግልጋሎቶች የማስፋፋቱንና በሚገባ የመጠበቁን ተግባር በመገዳደር፤ የተማረውን የሰው ንይልና የሠራተኛውን ቊጥር በመቀነስ፤ ዕድገትንና ልማትን ወደ ጌላ እየመለሰ ነው።

➤ ኤች አይ ቪ/ኤድስ በአገሪቱ ላይ በማድረስ ላይ የሚገኘውን ፈርጆ ብዙ ጎጂ ተጽዕኖዎችን ግምት ውስጥ በማስገባት የኢትዮጵያ መንግሥት ሁኔታውን ለመግታት ስድስት ዋና ዋና ስልቶችን ቀይሷል።

የኤች አይ ቪ/ኤድስን ተፅዕኖ ለመግታት የተቀየሱ ሥልቶች

3.1 ዐቅም ግንባታ

ዛሬ ለኤች አይ ቪ/ኤድስ በምንሰጠው ምላሽ፤ በሁሉም አገልግሎት ሰጭ ክፍሎችና ደረጃዎች የሚታየው የአፈጻጸም ዐቅም መታጣት ዋና ዕንቅፋት ሆኗል። ኤች አይ ቪን ለመከላከል፤ ለታመሙት የእንክብካቤና የድጋፍ ተግባራትን ለመፈጸም እጅግ አስፈላጊ ከሆኑት ነገሮች አንዱና ዋነኛው ዐቅም ግንባታ ነው። የዐቅም ግንባታ ዕቅድ ከብሔራዊ ዐቅም ግንባታና የሰው ንይል፤ የአደረጃጀት ብቃት እና የልማት ዘዴዎችን ለማሳደግ

ከሚደረጉ ነገሮች ጋር አብሮ መሄድ ይኖርበታል። ዕቅድ ለማውጣት፤ ለማደራጀትና ለማቀናጀት፤ በተግባር ለመተርጎምና ተቀባይነት እንዲያገኝ ለማድረግ፤ አመራር ለመስጠት፤ ገንዘብን በአግባቡ ለማስተዳደር፤ ለመቈጣጠርና ግምገማ ለማካሄድ ዐቅምን መገንባት ይጠይቃል። ዐቅም ግንባታ በተለይም በጤናና በትምህርት አገልግሎት ዘርፍ፤ በማኅበረሰብና በመሪዎች ላይ ማተኮር አለበት።

ኤች አይ ቪ/ኤድስን በመከላከልና በመቈጣጠር ተግባር ከተሰማሩት የአገልግሎት ሰጭ ዘርፎች እና ሠራተኞች መካከል ሁሉ የጤናው ዘርፍ የበሽታውን ተጽዕኖና ሥርጭት በዘላቂነት በመቀነሱ ተግባር ከፍተኛውን ኅላፊነት መሸከም ይገባዋል። ስለዚህ ከኤች አይ ቪ/ኤድስ ጋር በተያያዘ አመራር በመስጠትና በመከላከል፤ ክብካቤና ድጋፍ በማድረግ አቅጣጫ ለሚነሳው ጥያቄ ተገቢውን ምላሽ በመስጠት ረገድ ቁልፍ ቦታ እንዳለው ከግምት ውስጥ በማስገባት የጤናው ዘርፍ ዐቅም በሚገባ መገንባት አለበት። አሁንም ሆነ ወደ ፊት ከኤች አይ ቪ/ኤድስ ችግር ጋር በተያያዘ ተገቢውን አያያዝ፤ ክብካቤና ድጋፍ ለማግኘት ለሚነሳው ጥያቄ ምላሽ በመስጠት የጤናው ዘርፍ በዘላቂነትና በተቀናጀ መልኩ ኤች አይ ቪ/ኤድስን እንዲዋጋ ይጠበቅበታል። ይህንን ከፍተኛ ኅላፊነት ለመወጣትም የወረዳ የጤና ቢሮዎችንና የገጠር የጤና አገልግሎት ማስፋፊያ መርሀ ግብሮችን፤ ብቅ ብቅ

በማለት ላይ ያሉትን የከተማ የጤና አስተዳደሮችን ሁሉ ያልተቆጠበ ድጋፍና ርዳታ ማግኘት ያስፈልገዋል። የግንኙነት መርሆዎችንና አንድን ነገር ለማድረግ ሥልጣን የመስጠትን ዘዴ በመጠቀም፣ ኤች አይ ቪ/ኤድስን መቁጣጠርና መከላከል በቤተሰብ ደረጃ ተግባራዊ እንዲሆን ዋና ዓላማው በማድረግ ሥራውን በይፋ የሚጀምረው የጤናው ዘርፍ ማስፋፊያ ፕሮግራም፣ የማኅበረሰቡን ተሳትፎ ለማሳደግና የባሕርይ ለውጥ ለማምጣት የሚጫወተው ሚና እጅግ ከፍተኛ ነው። ስለዚህ የጤናውን ዘርፍ ዐቅም በሁሉም አቅጣጫ መገንባት ኤች አይ ቪ/ኤድስን ለመዋጋት ለሚያስፈልገን የዐቅም ግንባታ ዋና የሆኑ ነገሮችን ሁሉ አጣምሮ የሚይዝ መሠረታዊ ጉዳይ ነው።

ከማኅበረሰቡ ተሳትፎና የጉዳዩ ባለቤት ከመሆን ውጭ ኤች አይ ቪን የመከላከልና ለሕመማን ክብካቤ የማድረጉ ተግባር እርባና ቢስ ይሆናል። በኤድስ ላይ ዘመቻ ማድረጉ፣ መከላከሉ፣ ክብካቤና ድጋፍ መስጠቱ የታሰበውን ያህል ግቡን ሊመታ አልቻለም። ለዚህ ዋነኛው ምክንያት ማኅበረሰቡ በስፋት የእኔ ጉዳይ ነው ብሎ በሙሉ ንይሉ ያለመንቀሳቀሱ ነው። ስለዚህ ማኅበረሰቡ ሕጎችንና ደንቦችን እስከ ማውጣት ድረስ የራሱን ዕቅድ ማዘጋጀትና ተግባራዊ ማድረግ እንዲሁም በራሱ ክልል ውስጥ ያሉትን ችግሮች መለየት ይችል ዘንድ ዐቅሙ መገንባት አለበት። ብሔራዊ የሆኑ ስልታዊ ዕቅዶችን ተግባራዊ ለማድረግ

የማኅበራትን፣ የአካባቢ ባለሥልጣናትንና የማኅበረሰብ መሪዎችን ዐቅም መገንባት እጅግ አስፈላጊ ነው። ይህም መጠነ ሰፊና ሁሉን ያካተተ የሕዝብ እንቅስቃሴን ይጠይቃል። ከኤች አይ ቪ ጋር የሚኖሩ ግለሰቦችና ቤተሰቦቻቸው መብት የሚከበርበትን ምቹ አካባቢ መፍጠርና እንዲኖሩ ማስቻል በበሽታው የተያዙ ግለሰቦች ተከብረውና ንላፊነት ተሰምቷቸው እንዲኖሩ ተጽዕኖ ስለሚያደርግ የቫይረሱን ሥርጭት ለመግታት ያስችላል። ይህም ሕጋዊና አግባብ ያላቸውን ርምጃዎች በመውሰድና ጥንቃቄ በማድረግ ሕዝቡ በግዴለሽነት ከሚፈጸም የበሽታው ስርጭት ራሱን እንዲከላከል ያስችላል።

3.2 ማኅበረሰቡን ማስታጠቅ እና ማጠንከር

የኤች አይ ቪ/ኤድስ ሥርጭት በነዳጅ እንደሚቀጣጠል እሳት የሚቀጣጠለው ቊጥር ስፍር በሌላቸው ግለሰቦች እንዲሁም ከሰዎች ጠባይ፣ ከአገራችን ማኅበራዊ፣ ባህላዊና ኢኮኖሚያዊ እውነታዎች በሚመነጩ ለበሽታው ይበልጥ በሚያጋልጡ ሁኔታዎች ነው። በሌላ በኩል በዓላማ የሚደረግ መከላከል፣ ክብካቤና ድጋፍ መስጠት የማኅበረሰቡን ተሳትፎ ብቻ የሚቀሰቅሱ መሠረታዊ የአቀራረብ መንገዶች ናቸው። ዛሬ ኤች አይ ቪ/ኤድስን ለመከላከልም ሆነ የኢኮኖሚ እድገትን ለማምጣት በሚደረጉ ጥረቶች የማኅበረሰቡ ተሳትፎ አለማድረግ ከፍተኛ ተግዳሮትና ዕንቅፋት ሆኗል።

የማኅበረሰቡ ተሳትፎ ከውስጥ በሚመገጭ ጥረት እንዲቀጣጠልና እንዲቀጥል አልተደረገም። ከዚህ ይልቅ ችግሩን በሚገባ ሳይረዱና ማኅበረሰቡ ለሚያቀርባቸው ጥያቄዎች ትኩረት ሳይሰጡ ከበላይ አካል በሚደረግ ግፊት የሚፈጸም ነው። ይህም የማኅበረሰባችንን ተሳትፎ እንደነገሩ እንዲሆንና ዘላቂነት እንዳይኖረው ያደርጋል፤ በተጨማሪም ውጤታማ እንዳንሆን፤ ሀብትን በአግባቡ በጥቅም ላይ እንዳይውል፤ ችግሩ በግልጽ እንዳይወጣና ተገቢውን መፍትሄ መስጠት እንዳይቻል አስተዋጽኦ አድርጓል።

ልዩ ልዩ ጥናቶች እንዳመለከቱት ማኅበረሰቡን በማነሳሳትና በማስታጠቅ በኩል ያለው ደካማ እንቅስቃሴ ከደካማ ግንኙነቶች አንዱ ሲሆን፤ ለኤድስ በምንሰጠው ምላሽ ከፍተኛ ክፍተት የፈጠረና ለውድቀታችንም ጉልህ አስተዋጽኦ ያደረገ ጉዳይ ነው። ማኅበረሰቡን የማሳተፍና የማስታጠቅ ጽንሰ ሐሳብ፤ ማኅበረሰቡ የኤች አይ ቪ/ኤድስን አስከፊነትና አስፈሪነት ተገንዝቦ ኤች አይ ቪ/ኤድስን ለመከላከል እንዲፈልግ እንዲነሳሳና ዘላቂነት ያለው ተግባር እንዲፈጽም በማድረግ አንድ ምዕራፍ ወደፊት መሄድ አለበት። ኅብረተሰቡ ኤች አይ ቪ/ኤድስን የሚመለከቱ ተግባራት ካሉት ባሕላዊ፤ ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎች ጋር ለማቀናጀትና ለማዋሃድ በባለቤትነት ተሳታፊ መሆን፤ አካባቢያዊ ዕውቀቱን፤ እሴቶቹን፤ የአሠራር መዋቅሮቹንና ሀብቱን መጠቀም

ይገባዋል።

ለኅብረተሰቡ የሚሰጡ ድጋፎች እያንዳንዱ ሰው አሁን ከኤች አይ ቪ ጋር በተያያዘ በሚሰጣቸው ምላሾች ውስጥ የሚታዩትን የጥገኝነት፤ ችግሩ የራሱ እንዳልሆነ የመቀጠርን እንዲሁም በሌሎች የመነዳትን ሁኔታና ስሜት ለመስበር ማኅበረ ሰቡን ከማነሳሳት ፍላጎት ጋር በሚጣጣም መልኩ መከናወን ይኖርባቸዋል። ዐቅም ግንባታን አካቶ ኅብረተሰቡን ለማሳወቅና ለማስታጠቅ በተደጋጋሚ የሚደረግ እንደዚህ ያለው ሥልጠናና ገለጻ ዘላቂ የሆነ አካባቢያዊ ምላሽ ከማስገኘቱም በላይ በሥራ ላይ ያልዋለ እምቅ ችሎታ እንዲወጣ ያደርጋል።

የሴቶች፣ የወጣቶችና የገበሬዎች ማኅበራትን፤ የምክር ቤት አባላትን፤ የቀበሌ አስተዳደርን፤ የጤና ተቋም ማስፋፊያ ሠራተኞችን፤ የገጠር አስተማሪዎችን፤ የልማት ኅላፊዎችን፤ ባሕላዊ ድርጅቶችን፤ ቤተ እምነቶችንና መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችን ዋነኛ መድረክ ወይም ግንባር ቀደም አድርጎ መጠቀም ሊተኮርበት የሚገባ ጉዳይ ነው። ማኅበረሰባዊ እንቅስቃሴ በልማት ተግባር ለማዋል ኅብረተሰቡን በሚያነሳሱ ዕቅዶች መመራት አለበት።

3.3 ከጤና መርህ ግብር ጋር ማቀናጀት

ኤች አይ ቪ/ኤድስ የጤና ችግር ብቻ ሳይሆን

በዕድገት ላይ ፈርጆ ብዙ ቀውስን የሚያስከትል ከባድ ዐደጋ ነው። ይሁን እንጂ ኤች አይ ቪ/ኤድስ በቀዳሚነት የጤናን ችግር የሚፈጥር ነው፤ በጤናው ዘርፍ ከሚያስከትላቸው ወሳኝ እንድምታዎች አኳያም የብዙዎችን ትኩረት የላበ አሰቃቂ ተላላፊ በሽታ ነው። ለኤች አይ ቪ/ኤድስ መከሰት የጤናው ዘርፍ በመጀመሪያ የሰጠው ምላሽ ማስተባበያ መስጠትና በክፊል በቸልታ ማለፍ ነበር፤ ለዚህ ምክንያቱ ችግሩ እጅግ ከባድ መሆኑ፤ አማራጭ መጥፋቱና ድጋፍ ማሳጣቱ ነው፤ ከዚህም በላይ ዘርፉ የሚሰጠው አመራርና አገልግሎት ብቃት ያለውና የተሟላ ባለመሆኑ ነው።

ኤች አይ ቪን ከመዋጋት አንጻር አለም አቀፋዊ ዕውቀትና አማራጮች እየበዙ ባሉበት በዚህ ጊዜ፤ በተለይም በከፍተኛ ደረጃ ፍቱን የሆነው የዕድሜ ማራዘሚያ መድኃኒት ሕክምና እንዲሁም ሌሎች የክብካቤና ድጋፍ ሰጪ የመፍትሄ ርምጃዎች እየተስፋፉ በመጡበት በዚህ ጊዜ የጤና ዘርፉ አስፈላጊነት እየጉላ መጥቷል። እንዲህ ያለው ፍላጎት የጤናውን ዘርፍ ወሳኝ ቦታ ስለሚያደርገው «የጤናው ዘርፍ የተለየ ዐላማ ችላ ሳይባል መቀናጀት» ወደሚል መሪ አሳብ ያደርሳል።

የጤና ፖሊሲያችን በመከላከል ላይ የተመሠረተ የጤና የመፍትሄ ርምጃ በዋና ዋና ተላላፊ በሽታዎች ላይ እና በተለይም ለበሽታው በይበልጥ ተጋላጭ በሆኑት ሴቶች፤ ሕፃናትና ወጣቶች በመሳሰሉት የኅብረተሰብ ክፍሎች በጠቅላላው በገጠሩ ነዋሪ ሕዝብ ላይ የሚያተኩር

ስልት በግልጽ ቀይሷል። ፖሊሲው ለሕዝብና ለግል የጤና አጋርነት ተግባር ዕውቅና ይሰጣል፤ ያበረታታልም። ስለዚህ በመንግሥትም ሆነ አትራፊና ትርፍ አልባ በሆኑ የግል የጤና ድርጅቶች መርህ ግብር ውስጥ የኤች አይ ቪ/ኤድስን ጉዳይ ማካተቱ ትኩረት ሊሰጠውና ሊበረታታ የሚገባው ነው።

የጤና አስተዳደርን በወረዳዎች ደረጃ በመዘርጋት እንዲሁም በጤና አገልግሎት ማስፋፋት መርህ ግብር ላይ ትኩረት በማድረግ በቅርቡ አገሪቱ ከምትከተለው የጤና ፖሊሲ አንጻር በቤተ ሰብ ደረጃ የመከላከልን ሥራ መሥራትና የጤናው ፖሊሲ ተግባራዊ እንዲሆን ማድረግ፤ የበሽታውን ተጽእኖ ለማቅለልና የሥርጭት አድማሱን ለመቀነስ ያስችላል። ይህ አካሄድ ኤች አይ ቪ/ኤድስን ከታች ጀምሮ በጤና መርህ ግብር ውስጥ ለማካተትና አሠራሩም ዘላቂነት ያለው ለማድረግ በሚወሰደው እርምጃ ውስጥ አመቺ ሁኔታንና ዐቅምን ይፈጥራል።

ለመከላከል፤ ክብካቤና ድጋፍ ለማድረግ የተያዘው መለስተኛ የማዕቀፍ አገልግሎት በጤና ኬላ፤ በጤና ጣቢያና በሆስፒታል ደረጃ መገለጽ አለበት፤ የዐቅም ግንባታው ደግሞ በሁሉም ደረጃ መካሄድ ይገባዋል። ከዝቅተኛ እስከ ከፍተኛ ደረጃ ድረስ ከሚደረግ ዐቅምን ከመገንባት ጋር ተቀናብሮ በጤና ማስፋፊያው መርህ ግብር ውስጥ የተያዘው አጠቃላይ የጤና ሽፋን ኤች አይ

ቪ/ኤድስን ለመዋጋት የወጣውን ዕቅድ ውጤታማና ዘላቂነት ያለው ያደርገዋል።

3.4 አመራርና መሪ አሳቦች

በታቀደው መሠረት የኤች አይ ቪን ሥርጭት ለመቀነስና በአጠቃላይ የሚያደርሰውን ተጽዕኖ ለመግታት ከኤድስ ጋር በሚደረገው ትግል ውስጥ ከፍተኛ ፖለቲካዊ ኅላፊነት መውሰድና ውጤታማ አመራር መስጠት መቻል አጅግ አስፈላጊ ነው። በኤች አይ ቪ/ኤድስ ላቢያ የደረሰውን ከባድ ቀውስ በሚገባ መቋቋም የሚቻለው በሁሉም ደረጃ ያሉ አጋሮች በንቃት ከተሳተፉና በሚያስፈልጋቸው ነገር ሁሉ ከታጠቁ ነው፤ እንዲሁም ኤች አይ ቪ/ኤድስን ለመከላከልና ለመቁጣጠር የሚወስዱ የመፍትሔ እርምጃዎች እንደ ቀዳሚ የልማት አጀንዳ ሲታዩና በሁሉም የልማት አጋሮች ዋና ተግባራት ውስጥ ሲካተቱ ነው። ይህም በሁሉም ዘርፎችና እርከኖች በሚገኙ የጤና ዘርፎች ላይ ጠንካራና ተስማሚ የሆነ አመራርን ይፈልጋል።

ኤች አይ ቪ/ኤድስን ከመከላከልና ከመቁጣጠር አንጻር የሚወጡ ዕቅዶች በመንግሥትና በግል ድርጅቶች ተቀባይነት እንዲኖራቸው አንዳንድ ርምጃዎች ቢወሰዱም፤ የሥራ መመሪያዎች ቢዘጋጁም፤ የኤች አይ ቪ/ኤድስ ጉዳይ እስከአሁንም ድረስ እንደ ቀዳሚ የልማት አጀንዳ ሊታይና በሕዝብ፣ በግልና በሲቪሉ ማኅበረሰብ በሚሰጡ

ዋና ዋና አገልግሎቶች ውስጥ በሚገባ ተቀባይነት እንዲኖረው ማድረግ አልተቻለም። በሁሉም ደረጃ የሚገኙ መሪዎች አስፈላጊውን አመራር እስካልሰጡና ለተወከሉበት ክፍል በኅላፊነት ተጠያቂ እንዲሆኑ እስካልተደረገ ድረስ ወረርሽኝ ሊተመን የማይችል ጥፋት እያስከተለ ይቀጥላል። አመራር መስጠትና በብዙዎችም ዘንድ ተቀባይነት እንዲኖረው ማድረግ የኤች አይ ቪን ችግር ፈጥኖ ለመቅረፍ ወሳኝ ስልት ነው።

3.5 ቅንጅትና ትስስር መፍጠር

ኤች አይ ቪ የጤና ችግር ብቻ ሳይሆን፤ ከፍተኛ ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ቀውስን የሚያስከትል እንደመሆኑ፤ በሁሉም ደረጃ የሚገኙ አገልግሎት ሰጪ ዘርፎችን ሁሉ ንቁ እና ቀጣይ ተሳትፎ ይጠይቃል። በመካሄድ ላይ ባለው ወረርሽኝን የመዋጋት ተግባር ላይ የሚታየው የብዙዎች ተሳትፎ ውጤታማና ቅንጅታዊ አሠራርን እና እንዲሁም የጋራ ጥረት ማድረግን፤ ችግሮችን በሚገባ መለየትን፤ መረጃ መለዋወጥን፤ ማቀድን፤ በሥራ ላይ ማዋልን፤ ቁጥጥር እና ግምገማ ማድረግን የሚጠይቅ ነው።

አብረው በሚሠሩ ሰዎችና በፕሮግራሞች መሀከል ቅንጅትና ትስስር መፍጠር፤ የጥሬ ሀብት ብክነትንና በከንቱ ጉልበት ማጥፋትን ያስወግዳል፤ በማስረጃ አያያዝ

የተሠሩ ምርጥ ሥራዎችንና የጥናት ውጤቶችን በማሠራጨት ስኬታማ ለመሆን ያስችላል፤ ቴክኒካዊ ድጋፍ ለማግኘት፤ ለሥራው የሚያስፈልገው የገንዘብ ፍላጎት በቀላሉ ለማንቀሳቀስና መረጃ ለማሠራጨት ይጠቅማል።

ፈርጀ ብዙ አገልግሎት ሰጭ ዘርፎችን የማቀናጀትና ለሥራው ዐመቺ ሁኔታን የመፍጠር ሥራ በኤች አይ ቪ/ኤድስ መከላከያና መቁጣጠሪያ ቢሮ አማካይነት ቢከናወንም ቅንጅት ብቻውን በምንም ሁኔታ በቂ አይደለም፤ ይልቁን በአንድ ተግባር ላይ ከመጠን ያለፈ ጉልበት እንዲፈሰና ሀብት እንዲባክን ምክንያት ሊሆን ይችላል፤ የታሰበውም ዐላማና ግብ ላይ ለማድረስ አስቸጋሪ ይሆናል። ይህ ሊሆን የሚችለው በከፊል እያንዳንዱ አብሮ የሚሠራ ሰው የሚጠበቅበትን ኅላፊነትና የሚሠራውን ነገር በግልጽ ካለመረዳት፤ ደካማ አስተዳደራዊ የመረጃ ዘዴዎችን ከመጠቀም፤ ብቃት የሌለው ቁጥጥርና ግምገማ ከማድረግ፤ ግልጽነትና ተጠያቂነት ካለመኖር የተነሣ ነው። ውጤታማ የሆነ ቅንጅትና ትስስር ለመፍጠር የተቋሞችን ዝግጅት መገምገም እጅግ አስፈላጊ ነው።

3.6 አስፈላጊ በሆኑ በተወሰኑ ክፍሎች ላይ ማተኮር

ምንም እንኳን ኢትዮጵያ ወረርሽኝ ያለ ቅጥ በተስፋፋበት ደረጃ ላይ ብትገኝም፤ ወረርሽኝን በፍጥነት

መግታትና የሚያስከትለውን ተጽዕኖ መቀነስ እንዲቻል በተወሰኑ የኅብረተሰብ ክፍሎች ላይ ማተኮር እጅግ በጣም አስፈላጊ ነው። ይህ ውጤታማ የሆነ የሀብት አጠቃቀም እንዲኖር ያደርጋል። ከሕዝቡ መካከል የበለጠ በበሽታው ለተጉዳትና ለበሽታው ለተጋለጡት ክፍሎች ቅድሚያ መስጠት አለበት።

ከ15-29 ዓመት መካከል የሚገኙ ወጣቶች በከፍተኛ ደረጃ በወረርሽኝ ተጉድተዋል። በዚህ የዕድሜ ክልል ከሚገኙት ብዙዎቹ ተማሪዎች ናቸው። ስለዚህ በእነርሱ ላይ የባሕርይ ለውጥ ለማምጣት ቀዳሚ ትኩረት በመስጠት ኤች አይ ቪ/ኤድስን ከመከላከል ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን በሥርዐተ ትምህርቱና በሥነ ዜጋ ትምህርቱ ውስጥ ተካትተው ቢቀርቡ በወጣቱና በትምህርት ቤቶች ማኅበረሰብ ዘንድ የሚታየውን የኤች አይ ቪ ሥርጭት በሚገባ መቁጣጠር ይቻላል። በተጨማሪም ከትምህርት ቤት ውጭ የሆኑ ወጣቶች ተገቢ ትኩረት ሊሰጣቸው ይገባል። ከከባድ ድክነት የተነሣ፤ በተለይም በከተሞች አካባቢ በዝመት አዳሪነት ተግባር ላይ የተሠማሩት ሴቶች ቊጥር እየጨመረ ነው፤ ይህም ቫይረሱ በፍጥነት እንዲሠራጭ እያደረገ ነው። ሰፊና ለእያንዳንዱ ልዩ ክፍል ፍላጎት የተዘጋጁ የመፍትሄ ርምጃዎች ማራኪ በሆነ መንገድ መቅረብ አለባቸው።

የአገር አቋራጭ መኪና ሾፌሮች፤ ተዘዋዋሪ የጉልበት ሠራተኞች፤ ወታደሮች፤ እንደ እንቅስቃሴአቸው

ሁኔታ የመፍትሄ ርምጃ በመውሰድ ትኩረት ሊሰጣቸው ይገባል።

85% የኢትዮጵያ ሕዝብ የሚኖረው በገጠሩ አካባቢ ነው። ስለዚህ ኤች አይ ቪ/ኤድስን የመከላከልና የመቁጣጠር ፕሮግራም በገጠር ልማትና የጤና አገልግሎት ማስፋፋት መርኅ ግብር ውስጥ ማካተት የኤድስን ወረርሽኝ ለማስወገድ ስልታዊ አካሄድ ነው።

ኤች አይ ቪ/ኤድስን ለመከላከልና ለመቁጣጠር በምንወስደው እርምጃ ውስጥ ከቫይረሱ ጋር የሚኖሩ ሰዎች ንቁ ተሳትፎ የማድረጋቸው ጉዳይ ቀዳሚ ስፍራ ሊሰጠው ይገባል።

ክብካቤ ከማድረግና ድጋፍ ከመስጠት አንጻር እንዲሁም የቫይረሱን ሥርጭት ከመከላከልና ለበሽታው የመጋለጡን ሁኔታ ከመቀነስ አንጻር በኤድስ ምክንያት ወላጆቻቸውን ላጡና ለሌሎችም ለበሽታው ለተጋለጡ ልጆች ከፍተኛ ትኩረት ሊሰጥ ይገባል።

በኢየሱስ ስም ኤድስ አይዘኝም

ጓደኞቼ መዓዛ ከምትባል አንዲት ረጅም፣ ሽንቃጣ እና በጣም ቁንጆ ሴተኛ አዳሪ ጋር አስተዋወቀኝ። በእኔ ግምት ዕድሜዋ ሊሆን የሚችለው 21 ዓመት ብቻ ነው። ዐይኖቿ ብሩህ እና የሚያንጸባርቅ፣ ቆዳዋ ከዐይንዋ በሚወጣው ብርሃን ፈካ ብሎ የሚታይ ነው። በመጠኑ ቁጠብ በማለት መዓዛ ሥራዋን እንደማትወደው፣ ሆኖም በየቀኑ ከሰባት እስከ ዐሥር ከሚሆኑ ደንበኞቿ ዳጉስ ያለ

ገንዘብ እንደምታገኝ ነገረችኝ። አዳዲስ ልብስ መልበስና ከሥጋ የተዘጋጁ ምግቦችን መመገብ እንደምትወድ ገልጸችልኝ። ስለ ኤድስ ታውቅ እንደሆነ ጠየቅኳት። መልሷም አስደነገጠኝ። በኢየሱስ ስም ኤድስ አይዘኝም አለችኝ። በሴተኛ ዐዳሪነት ሥራ ሕይወቷን ለዐደጋ ለምን እንዳጋለጠች ጠየቅኳት፤ እርሷም እግዚአብሔር ይጠብቅህ እንጂ ተጠነቀቅህም አልተጠነቀቅህም፤ መድኃኒት ወሰድህም አልወሰድህም ዋጋ የለውም አለችኝ።

ስለ ኢየሱስ መጠነኛ ዕውቀት ያላት ይህች ውብ ወጣት ሴት በእግዚአብሔር ሕግ ላይ እያመፀች ነገር ግን የእግዚአብሔርን ጥበቃ ተስፋ አድርጋ መኖሯ አስደነገጠኝ። በተጨማሪም ይህች ሴት ስለ ኤድስ ብታውቅም ድርጊቷ እጅግ ለከፋ ዐደጋ እያጋለጣት ስለመሆኑ የምታስብ አትመስልም።

ኮንዶም የምጠቀመው ከዚህ በፊት ለማላውቃቸው ወንዶች ነው፤ ለደንበኞቼ ግን አልጠቀምም። እንዳልታመም የአንቲባዮቲክ እንክብል እወስዳለሁ። መገረሜንና መደነቄን ከዓይኖቼ ላይ አንብባ በሙሉ ልብ ንግግሯን እንደገና በመቀጠል፤ «አብሮኝ እንዲተኛ የምፈቅድለት ሰው ጤናማ መሆኑን የተረዳሁትን ብቻ ነው» አለችኝ።

መዓዛ እንድትቀመጥና እንድንነጋገር ጠየቅኳት፤ እርሷም ተስማማች። የሰውን ውጫዊ ሰውነት በመመ-

ልከት በኤድስ መያዙን አለመያዙን ማወቅ አይቻልም አልኳት።

መዓዛ እግዚአብሔር ይወድሻል፤ ሆኖም በእንዲህ ዐይነቱ ሕይወት በመኖርሽ አይደሰትም።

እግዚአብሔር የግብረ ሥጋ ግንኙነትን የፈጠረው እንድንደሰትበትና ልጆች እንድንወልድ ነው። ነገር ግን ይህ መሆን ያለበት በጋብቻ ውስጥ ብቻ ነው። እግዚአብሔር ላገባሽው፤ ለሚወድሽና ለሚንከባከብሽ አንድ ሰው ታማኝ እንድትሆኝለት ይፈልጋል አልኳት።

መዓዛ ከት ብላ ላቀች፤ «እግዚአብሔር እንደሚወደኝ አስቤ አላውቅም አለች»። መዓዛ ኀጢአተኛ መሆንሽን በልብሽ ትረጂያለሽ፤ አኗኗርሽ እግዚአብሔር በሚፈልገው መንገድ አለመሆኑን ታውቂያለሽ። ኢየሱስ ስለ ኀጢአተኞች ሞቷል። እግዚአብሔር ዓለምን ስለወደደ በእርሱ የሚያምን ሁሉ እንዲድን ልጁን ኢየሱስ ክርስቶስን ወደዚህ ዓለም ላከው። አንቺንም ጨምሮ እያንዳንዱ ሰው ወደ እግዚአብሔር መቅረብ እና ከእርሱ ጋር መነጋገር ያስፈልገዋል። የሠራሽውን ኀጢአት ሁሉ ይቅር እንዲልሽና እንዲያድንሽ እግዚአብሔርን ልትለምኝው ይገባል። ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ላይ በሞተ ጊዜ የኀጢአትሽን ቅጣት ሁሉ ወስዷል። እንዲያድንሽ በእርሱ ካመንሽ በእግዚአብሔር ፊት እስከ ዛሬ ምንም ኀጢአት እንዳልሠራሽ ሆነሽ ከኀጢአትሽ ትነጩያለሽ። እያንዳንዱ

ጎጢአቱ ይቅር የተባለለት እና እውነተኛ የኢየሱስ ተከታይ የሆነ ሰው የዘላለም ሕይወት እንደሚኖረው እግዚአብሔር በቃሉ ይነግረናል፤ እግዚአብሔር የእርሱ ተከታይ ሲያደርግሽ ጎጢአት እንዳትሠራ የሚያግዝሽን መንፈስ ቅዱስን ይሰጥሻል። መዓዛ የጎጢአት ሕይወትሽን ትተሽ እርሱን እንድትከተይው እግዚአብሔር ጎይልን ሊሰጥሽ ይችላል።

እርሷም እንባ ባቀረሩ ዐይኖች ወደ እኔ ተመለከተች፤ ግድ የለሽ በሚመስል ድምፅም እኔ ወደ ኢየሱስ አልመጣም፤ እዚሁ ሆናለሁ። ጓደኞቼ በዚሁ ሕይወት ውስጥ ናቸው። አንድ ቀን ሳረጅ ያኔ አቆማለሁ።

በዐይኖቿ የሞላው እንባ የኔን ዐይን እንደመስታወት ሆኖ ያሳይ ነበር። በልቤ መዓዛ ለምን ያህል ጊዜ እንደምትቈይ አሰብሁኝ፤ አብረንም እንድንጸልይ ጠየቅኳት፤ እርሷም ተስማማች። በቀለም እጅግ የደመቁ ጥፍሮች ያሉበትን ቈንጆ እጇን ይገፍ እግዚአብሔር ለርሷ ያለውን ፍቅር ታይ ዘንድ ዐይኗን እንዲከፍትላት ጸለይሁ። በጎጢአት የተበላሸ ኑሮዋን እንድትተው እግዚአብሔር እንዲረዳት ጸለይሁ። እንዲሁም ሌሎች ክርስቲያኖች ስለ ኢየሱስ እንዲነግሯት ጸለይሁ።

በልቤም በዚህ ከተማ የሚገኙ አብያተ ክርስቲያናት እንደርስዋ ያሉትን ወጣት ሴቶች በወንጌል ይደርሱ ዘንድ እግዚአብሔር እንዲጠቀምባቸው ጸለይሁ። ራሳቸውን ለከፋ

ጉዳት አጋልጠው ከሕይወት መንገድ እየጠፉ ያሉትን እነዚህን ውብ ሴቶች በወንጌል የሚደርሳቸው ሰው ያስፈልጋል። ኢየሱስ እግሮቹን ሽቱ ቀብታ በጸጉሯ ላበሰችው ሴት እንዲሁም በውሃ ጉድጓድ አጠገብ ላገኛት ሳምራዊት ሴት ፍቅር አሳይቷል። ሁለቱም ሴቶች ዝሙት በመፈጸም ጎጢአት የሰሩ ነበሩ። ኢየሱስ ከጎጢአት አስራት፣ ከኩነኔና ከጥፋት ታደጋቸው። ኢየሱስ ለመዓዛም ይህንኑ ማድረግ እንደሚችል ዐውቃለሁ።

ለውይይት የቀረቡ ጥያቄዎች

1. መዓዛ ሥራዋን እንዳትተው ከሚያደርጓት ምክንያቶች አንዱ በሴተኛ አዳሪነት የምታገኘው ዳጉስ ያለ ገንዘብ ነው። እንደ መዓዛ ያለችን ሴት ቤተ ክርስቲያናችሁ ልትረዳ የምትችልበት መንገድ አለ?
2. ከመዓዛ ጋር የምትነጋገረው አንተ ብትሆን ኖሮ፣ ስለ ክርስትና እምነት እና ስለ ኤድስ እንዲሁም በግብረ ሥጋ ግንኙነት ስለሚተላለፉ በሽታዎች ምን ትላት ነበር?

ምዕራፍ ሰባት

ኤድስ የትና መቼ ጀመረ?

በመጀመሪያ ደክተሮች በበሽታው ምንነት ግራ የተጋቡባቸው ጥቂት ሕመምተኞች ብቻ አጋጥሟቸው ነበር። ከዚያ በኋላ ብዙ ሰዎች በዚህ ዓይነቱ በሽታ ተይዘው ተገኙ። እ.ኤ.አ. በ1980 መጀመሪያ ላይ ኤድስ ለመጀመሪያ ጊዜ የጤና፣ የልማት እና በዓለም ላይ ለሚኖሩ በሚሊዮን ለሚቁጠሩ ግለሰቦች፣ ቤተ ሰቦችና ማኅበረሰቦች ሕይወት ጠንቅ መሆኑ ተረጋገጠ። ሳይንቲስቶች አሁን እንደተረዱት ለኤድስ ምክንያት የሆነው ኤች አይ ቪ እ.ኤ.አ. ከ1980 በፊትም ለብዙ ዓመታት ነበረ። ዛሬ የምናውቃቸው ጦርነቶች ሁሉ፣ የፈነዱ ቦንቦች ሁሉ፣ የምድር መናወጦች ሁሉ በዓለም ላይ ካደረሱት ውድመት ይልቅ ኤድስ እጅግ የባሰ ጥፋት እያደረሰ ነው።

በኤድስ ከደረሰው ጥፋት ጋር ሲነጻጸሩ ሌሎቹ ዐደጋዎች ጎልተው ሊታዩ አይችሉም። በዓለማችን የአይሮፕላን ወይም የመኪና ዐደጋ፣ የጀልባዎች መስጠም የመሳሰሉትን አሳዛኝ አደጋዎች ዜና በጋዜጦች፣ በቴሌቪዥን፣ በሬዲዮ እና በሌሎች የዜና ማሠራጫዎች ወዲያውኑ እንሰማለን። ይሁን እንጂ ኤድስ በአፍሪካ ውስጥ ብቻ በየቀኑ ከ10,000 ሰዎች በላይ ይገድላል። በዓለማችን ውስጥ በእያንዳንዱ 10 ሰከንድ አንድ ሰው

በኤድስ ሳቢያ ይሞታል፤ ሁለት ተጨማሪ ሰዎች ደግሞ በበሽታው ይይዛሉ። የኤድስ ግስጋሴ እየጨመረ መሆኑ ግልጽ ነው።⁴³ ኤድስ በከፍተኛ ደረጃ እየተሠራጨ፣ የብዙ ግለሰቦችንና ቤተሰቦችን ሕይወት እየቀጠፈ ነው።

የኤድስ ቫይረስ ከአንዱ ቀጥሎ ሌላውን በዝግታ ስልቅጦ በመግደል እንዲሁም በጸጥታና በምስጢር የተጎጂዎችን ቁጥር እየጨመረ በመሠራጨት ላይ ይገኛል። እስካሁን እንደታየው በዚህ ጊዜ ያቆማል ብሎ መናገር አይቻልም። የብዙ ዐለማዊ ድርጅቶችን ጥረት አካቶ ብዙ ሳይንሳዊ ምርምሮች ቢካሄዱም እስካሁን ድረስ ይህ ነው የሚባል መድኃኒት እና ጠቃሚ ክትባት ሊገኝለት አልቻለም።

በአፍሪካ ቁጥሩ እጅግ ከፍተኛ የሆነ ሕዝብ ስለሚሞት፣ ኤድስ በፍጥነት በመሠራጨት ላይ ያለ ወረርሽኝ ነው። በተጨማሪም፣ ኤድስ በአፍሪካ በተለያዩ አገሮች እና በመላው ዓለም እየተዛመተ በመሆኑ «አገር አቋራጭ ወረርሽኝ» ነው።

ትክክለኛ የትኩረት አቅጣጫችንን ማስታወስ

ለዎች ኤድስ ከየት እንደመጣ ብዙ ጊዜ ይጠይቁኛል። ይህን ጥያቄ የሚጠይቁኝ መረጃ እንዲኖራቸው ፈልገው ብቻ ሳይሆን፣ የኤድስ ወረርሽኝ የጀመረበትን

⁴³UNAIDS/WHO, *AIDS Epidemic Update December 2002*. Geneva, 2002.

አንድ አገር ወይም ሕዝብ የድርጊቱ ተወቃሽ ለማድረግ በማሰብ ሊሆን ይችላል።

በናይጄሪያ በአንዲት ቤተ ክርስቲያን አባላት ላይ ለናሙና ያህል የተካሄደው ጥናት የኤድስን አመጣጥ አስመልክቶ የአንዳንድ ሰዎችን እምነት ወይም አመለካከት በግልጽ አስቀምጧል። ሌሎች የአፍሪካ አገሮችም ተመሳሳይ እምነት እንደሚኖራቸው ርግጠኛ ነኝ።

ቃለ መጠይቅ ከተደረገላቸው ሰዎች ከፊሎቹ ኤድስ የእግዚአብሔር ቊጣ ነው ሲሉ፤ ዘጠኝ በመቶ የሚሆኑት ግን የተለያዩ መንስኤዎች ሊኖሩት እንደሚችል ተናግረዋል። ለምሳሌ ያህል አንዳንዶች ነጮች እንደ ቺምፓዚ ካሉ እንስሳት ጋር ግብረ ሥጋ ግንኙነት በመፈጸማቸው ቫይረሱ እንደ ተፈጠረ ሲናገሩ፤ ሌሎች ደግሞ ቫይረሱ የመጣው ከአሜሪካ ነው ይላሉ። አንድ ሌላ ሰው ደግሞ በሽታው ከወሾች እንደመጣ ይናገራል።⁴⁴

ስለ ኤድስ አመጣጥ የተሰጠው ልዩ ልዩ ግምት ከትክክለኛው የትኩረት አቅጣጫችን እንዳያዘናጋን መጠንቀቅ ያስፈልገናል። ኤድስን ለመዋጋት ልንጠቀምበት የሚገባንን ኀይልና ውድ ጊዘ ስለ በሽታው አመጣጥ በማውራት የምናጠፋ ከሆነ የሚያሳዝን ነው። እንዲህ ያለውን ኀይልን ያለ አግባብ ማባከንን በሚመለከት አንድ

ሌላ ምሳሌ ልናገር። ወደ ቤትህ ስትመለስ ቤትህ በእሳት ተያይዞ ብትደርስ ምን ታደርጋለህ? በቅድሚያ እሳቱን ታጠፋለህ ወይስ የእሳቱን መንስኤ ለማወቅ ቆመህ ታወራለህ? በዚህ ጊዜ ለአንተ አስፈላጊው ነገር እሳቱን ማጥፋት ነው። እንደዚሁም ሁሉ አሁን ከእኛ የሚጠበቀው ቀዳሚ ተግባር ኤድስ ቤተሰቦቻችንና አገራችንን ሙሉ በሙሉ ከማውደሙ በፊት እሱን ማጥፋት ነው።

ከላይኛው ማስጠንቀቂያ በተጨማሪ የኤድስ ወረርሽኝ የጀመረበት ጊዜ በተመለከተና ስለ ኤች አይ ቪ አመጣጥ በቅርቡ እየተነገሩ ስላሉት አስተሳሰቦች ዐጭር ማጠቃለያ ላቅርብ።

ስለ ኤች አይ ቪ/ኤድስ አመጣጥ የሚነገሩ ልዩ ልዩ አሳቦች

የኤድስን ቫይረስ የፈጠረው እግዚአብሔር ነውን? በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የመጀመሪያው መጽሐፍ ዘፍጥረት፤ እግዚአብሔር ሁሉንም ነገር ከፈጠረ በኋላ ሁሉም ነገር መልካም መሆኑን አንደተመለከተ ይናገራል። እግዚአብሔር ሰዎችን በራሱ አምሳል ፈጥሮአቸዋል፤ የፈለጉትንም በራሳቸው ምርጫ እንዲወስኑ ነጻነት ሰጥቶአቸዋል። የመጀመሪያው ሰው አዳም ግን ያንን ነጻነት በማስተዋል አልተጠቀመበትም። አለመታዘዙ ሞትን እንደሚያስከትልበት እግዚአብሔር ቢያስጠነቅቀውም አዳም እርሱን ባለመታዘዝ በእግዚአብሔር ላይ ዐመፀ። በዚህም

⁴⁴Beacon of Hope Survey of TEKAN-related churches, July/August 2001, unpublished. TEKAN, Jos, Nigeria

ምክንያት ከእግዚአብሔር ርግማን በታች ሆነ። በዚህ መንገድ፣ አዳም እግዚአብሔር በፍጥረት ሁሉ ውስጥ ከሠራቸው መልካም ነገሮች አንዳንዶቹን አጠፋ፤ አበላሸም። ከእግዚአብሔር ርግማን በኋላ ኀጢአት ሞት እና በሽታ ወደ ዓለም በመግባት የእግዚአብሔርን ፍጥረት ማጥቃታቸውን ቀጠሉ። ከመጀመሪያው አለመታዘዝና ከዚያም በኋላ ሰው እያደረገ ካለው ዐመፅ የተነሣ እግዚአብሔር ኤች አይ ቪ/ኤድስ እና ሌሎች ብዙ በሽታዎች ሰዎችን እንዲያሠቃዩና አንዳንዴም እንዲገድሉ የእርሱ ይሁንታዊ ፈቃድ ነው። ፍጥረት በሙሉ ለጉዳት ተዳርጓል፤ ለመበስበስም ተስጥቷል።⁴⁵ በአንድ ሕመም የሚሠቃይ ሰው በሽታው የግድ ከራሱ ስሕተት የመጣ ላይሆን ይችላል። አንድ ቀን እግዚአብሔር ፍጥረቱን በድጋሚ አዲስ እንደሚያደርግ ቃል ገብቷል፤ በሽታ፣ ኀጢአት ወይም ሥቃይ የሌለበት ፍጹም አድርጎ ያድስዋል (ሮሜ 8÷18-23)።

ብዙ ምርምሮች ቢደረጉም፣ መላምቶችም ቢቀርቡ፣ ኤች አይ ቪ ከየት እንደመጣ አይታወቅም። በዓለም ላይ እየተከሰቱ ያሉ የኢቦላን ወይም የሳርስን መሰል ሌሎች ብዙ አዳዲስ ቫይረሶችንም አመጣጥ አናውቅም። ነገር ግን ዛሬ ብዙ ሳይንቲስቶች ኤስ አይ ቪ (S.I.V.) የተባለ የቺምፓንዚ ቫይረስ ከ20ኛው ክፍለ ዘመን አጋማሽ አካባቢ

⁴⁵Romans 8:20-23

ዝርያን በመዝልል ከቺምፓንዚ ወደ ሰው መግባቱን ያምናሉ።^{46,47,48} ይህ እንዴት ሊሆን እንደቻለ አከራካሪ ነው። የሆነ ሆኖ፣ በአንዳንድ የአፍሪካ አገሮች ውስጥ ቺምፓንዚዎችን የሚያድኑ እና የሚመገቡ ሰዎች መኖራቸውን እናውቃለን፤ ከዚህ የተነሣም ሰዎቹ በእንስሳቱ ደም ውስጥ ባለው ቫይረስ የመያዝ ዕድል ሊገጥማቸው ይችላል። መረጃዎች እንደሚጠቁሙት እንዲህ ዐይነቱ ሁኔታ ከአንድ ጊዜ በላይ ተከስቶ ወደ ተለያዩ የኤች አይ ቪ ዐይነቶች ሊያመራ ይችላል።

ቺምፓንዚዎችን በመጠቀም የፖሊዮ ክትባት ቫይረሱ ከአንዱ ዝርያ ወደ ሌላው እንዲዘል በማስቻሉ አንዳንዶች ይህንን አሠራር ይቃወማሉ።⁴⁹ ሳይንቲስቶች ይህን ሁኔታ በጥንቃቄ መርምረው በቅርቡ ሐሰት መሆኑን ደርሰውበታል።⁵⁰

ባለፉት በርካታ ዓመታት ስለ ኤድስ በተሰጡ

⁴⁶SIV stands for simian immunodeficiency virus. SIV is found in Central African chimpanzees.

⁴⁷Stine, G.J., *AIDS Update 2003*. New Jersey, Prentice Hall, 2003.

⁴⁸Kanabus, A. and S. Allen. *The Origins of AIDS and HIV and the First Cases of AIDS*, 2004. <http://www.avert.org/origins.htm>.

⁴⁹Anne Bayley, *One New Humanity. The Challenge of AIDS*. SPCK International Study Guide 33, 1996.

⁵⁰Worobey, M., M.L. Santiago, et al. *Origin of AIDS: Contaminated Polio Vaccine Theory Refuted*. *Nature* 428(6985):820, 2004.

ትምሕርቶች ውስጥ ሌሎች ብዙ አስተያየቶችን ሰምቻለሁ። ከእነዚህም ውስጥ የምዕራቡ ዓለም አፍሪካንና አፍሪካውያንን ለማጥፋት የፈጠሩት ነው የሚል ይገኝበታል። በአማራጭ የሚቀርበው አስተያየት ደግሞ እግዚአብሔር ክፋትን ለመቅጣት ይህን ቫይረስ ፈጠረ፤ አሊያም ሳይንቲስቶች በላቦራቶሪ ውስጥ በመሥራት ላይ ሳሉ በተፈጠረው ስሕተት ቫይረሱ አምልጧቸው ሊሆን ይችላል የሚል ነው። ከላይ ለተዘረዘሩት አስተያየቶች ምንም ዓይነት የተጨበጠ ማስረጃ የለም።

በ1959 እ.ኤ.አ. በማዕከላዊ አፍሪካ ከአንድ ሰው የተወሰደ የደም ናሙና ሰውነትን ከኤች አይ ቪ የሚከላከሉ ኬሚካሎች ስለተገኙበት፤ ቢያንስ ቢያንስ እ.ኤ.አ. ከ1950ዎቹ ጀምሮ ኤች አይ ቪ እንደነበረ መረዳት እንችላለን። እ.ኤ.አ. በ1978 መጀመሪያ አካባቢ በአሜሪካና በስዊድን በሚኖሩ ግብረ ሰዶማዊያን፤ በሐይቲ እና በታንዛኒያ ከተቃራኒ ጾታዎች ጋር ግብረ ሥጋ በሚፈጽሙ ሰዎች ላይ የበሽታው ምልክቶች ታይተዋል፤ ቆይቶም በሽታው ኤድስ መሆኑ ተረጋገጠ።⁵¹ ወዲያውኑም በኮንጎሌዝ ሆስፒታል የሰውነትን የመከላከል ዐቅም የሚያሳጡ በሽታዎች መከሰታቸው በብዛት ሪፖርት ተደረገ። እ.ኤ.አ. በ1981 በአፍሪካ የሚገኙ ዶክተሮች ክብደትን የሚቀንስ፤ የአፍ ውስጥ የመረቀዝ ቁስልንና

ተቅማጥን የሚያስከትል «አመንምኔ» የሚባል በሽታ ስለመከሰቱ ሪፖርት አደረጉ።⁵²

የኤድስ በሽታ በምዕራቡ ዓለም ለሚገኙ ዶክተሮች ግልጽ የሆነው እ.ኤ.አ. በ1981 ዓ.ም. በአሜሪካ በሚኖሩ ግብረሰዶማውያን ወንዶች ላይ ከተከሰተ በኋላ ነው። ሳይንቲስቶች ቫይረሱን በአሜሪካና በፈረንሳይ እ.ኤ.አ. በ1983 ዓ.ም. እንዲሁም በኬንያ በ1984 ዓ.ም. በላቦራቶሪ ውስጥ ለይተው አስቀመጡት።

የኤች አይ ቪ አመጣጥ ምንም ይሁን ምን በቫይረሱ መያዝ ወደ ኤድስ እንደሚሸጋገርና ብዙውን ጊዜ ከፍተኛ ሕመም እና አሠቃቂ ሞት እንደሚያስከትል የታወቀ ነው። እስከአሁን ድረስ ምንም መድኃኒት ስላልተገኘለት፤ ዛሬ በአፍሪካ ውስጥ በከፍተኛ ደረጃ ሰዎች እየሞቱ ያሉት በኤድስ በሽታ ነው። በሚቀጥለው ዐሥርተ ዓመት የዓለም ዐቀፍ ችግርን አስመልክቶ በተሰጠው ቅድመ ትንበያ መሠረት ኤች አይ ቪ/ኤድስ ከሰሐራ በታች ለሚገኙ የአፍሪካ አገሮችና ሌሎች አገሮች ብሔራዊ ደኅንነትና የኢኮኖሚ ልማት በሚመለከት ከፍተኛ የስጋትምንጭ እንደሚሆን የአሜሪካ የስለላ ቢሮ የቅርብ ጊዜ ሪፖርት ያረጋግጣል።⁵³

⁵²Anne Bayley, *One New Humanity. The Challenge of AIDS*. SPCK International Study Guide 33, 1996.

⁵³*HIV/AIDS as a Security Issue*. International Crisis Group, Washington/Brussels, 2001, and *The Global Infectious Disease Threat and Its Implications for the United States*, US National Intelligence Council, 2001

⁵¹So Little Time ... An AIDS History. AEGIS, 2001. <http://www.aegis.com/topics/timeline/>

ለውይይት ለውይይት የቀረቡ ጥያቄዎች

1. ኤድስ እንዴትና የት እንደጀመረ ማወቅ አስፈላጊ መሆን ያለመሆኑን በተመለከተ ተወያዩበት። መወያየቱ ለምን አስፈላጊ እንደሆነ ወይም እንዳልሆነ ግለጹ።
2. ሰዎች ፍሬ ቢስ የሆኑ አስተያየቶችን በመስጠት ጊዜአቸውን ከሚያጠፉ ይልቅ የኤድስን ወረርሽኝ ወደ መዋጋት ተግባር ዘወር እንዲሉ ለመርዳት ምን ማድረግ እንችላለን?

መዝሙር 60፤ መዝሙረ ኤድስ

(በአፍሪካዊ አባባል ተመልሶ
የተጻፈ)

መዝሙር 60፤ መዝሙረ ኤድስ
(በአፍሪካዊ አባባል ተመልሶ የተጻፈ)

እግዚአብሔር ሆይ፤ ጣልኸን፤ ሰውነታችንንም አደቀቅህ፤
ተቈጣኸንም፤ አሁን ግን ወደ ፍቅርህ መልሰን።
አፍሪካን አናወጥሃት፤ ፍርክስክስ አደረግሃት፤
ፈጽሞ ከመፈራረሱ በፊት ንቃታቱን ሙላ።
ናላ የሚያዘር የወይን ጠጅ እንድንጠጣ በማድረግ፤
አበላችንን አላየኸን።

ነገር ግን ለሚያከብሩህ ምልክት አቆምህላቸው፤
ይህም ወረራ ሲደርስ በእኛ ላይ የሚያስተባብር ነው።
እኛን ለማዳን ብርቱ የሆነውን ቀኝ እጅህን አንሣ፤
ተወላጅ አፍሪካውያን ሕዝብህንም ታደጋቸው።

እግዚአብሔር በቅድስናው ይህን ተስፋ ሰጥቶአል፤
«አፍሪካን ደስ እያለኝ እሸነሽናለሁ፤
የስምጥ ሽለቆንም አከፋፍላለሁ።

ሞዛምቢክ የእኔ ነው፤
ቡርኪና ፋሶም የእኔ ድርሻ ነው፤

ደቡብ አፍሪካ የወንጌል መልእክተኞቼን ታበቅላለች፤
ናይጄሪያም ጳጳሶቼን ታፈራለች።

አካሎቻችሁም አገልጋዮቼ መሆናቸውን ይቀጥላሉ
በሽታን የሚከላከሉት የሰውነታችሁ ሥርዓቶችም
ለእኔ ይገዛሉ
በመቃብርም ላይ በድል እጮኸለሁ።»

ነገር ግን ከኤች አይ ቪ ማን ይታደገናል?
በኤድስ ላይ ድልን ማን ይሰጠናል?

እግዚአብሔር ሆይ፤ ንቀህ ትተሽናልን?
ከእንግዲህ ከሕዝባችን ጋር አትወጣምን?
እባክህ ከዚህ ብርቱ ጠላት ጋር በምናደርገው ጦርነት
እርዳን፤
ሰው የሚያደርገው እርዳታ ሁሉ ዋጋ ቢስ ነውና።
በእግዚአብሔር ርዳታ ታላላቅ ሥራዎችን እናከናውናለን፤
እርሱ ይህን ክፉ ጠላት ይረግጠዋልና።

በዳኒ ማኬይን⁵⁴ በኒው ሊቪንግ ትራንስሌሽን መሠረት

⁵⁴Dr Danny McCain, Associate Professor, Religious Studies Dept, University of Jos.

ምዕራፍ ስምንት

ችግሩ በአሁኑ ጊዜ ምን ያህል ከባድና አሳሳቢ ነው?

ስንት ሰዎች ኤች አይ ቪ/ኤድስ እንዳለባቸው በማለብ፣ በአጎዞች (ስታቲስቲክስ) ላይ ስንነጋገር፣ ከእነዚህ አጎዞች በስተጀርባ በታላቅ ሥቃይ ውስጥ ያለ ሰውና ቤተ ሰብ መኖሩን ትኩረት ሳይሰጠው በቀላሉ ይታሰፋል። በቅርቡ አንድ ሰው ሲናገር የሰማሁትን ቀጥሎ ያለውን ሐሳብ ልብ እንበል፤ «ስታቲስቲክስ ማለት ምንም ማለት አይደለም፤ ይሁን እንጂ ልጄ ከኤድስ በሽታ የተነሣ በሞተ ጊዜ ሁኔታው ለእኔ እጅግ አስፈሪና አሳዛኝ ነበር። በአንድ ቤተሰብ ላይ ኤድስ ስለሚያስከትለው ሥቃይ አጠቃላይ የሆነ አዲስ እይታን ሰጥቶኛል።» እኔ ስለ ኤድስ የሚቀርብ ስታቲስቲክስ ብዙ ጊዜ፣ «የወረደ እንባ የታጠበበት አጎዝ ነው» እላለሁ።

የተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊ ጋናዊው ሚስተር ኮፊ አናን እንዲህ ብለዋል፤ «ኤድስ በማስከተል ላይ ያለው ቀውስ ገና ያላበቃ መሆኑን ሰዎች እንዲገነዘቡት ማድረግ አለብን፤ ይኸውም ይህ ችግር እውን ሆኖ የሚገኘው በሩቁ የሚገኙ የውጭ አገሮች ላይ ብቻ አይደለም፤ ይህ በትውልድ ሁሉ ላይ የመጣ መቅለፍት ነው፤ በሥልጣኔም ሁሉ ላይ ያንዣበበ አደጋ

ነው።⁵⁵

እ.ኤ.አ. በ2004 ዓመተ ምሕረት ይህን በመጻፍ ላይ በምንገኝበት ወቅት፣ የኤድስ ወረርሽኝ በሚሊዮን ለሚቆጠሩ ሰዎች ህልውና አደጋ መሆኑ ከታወቀ 23 ዓመታት አስቆጥሮ ነበር። በእነዚህ 23 ዓመታት ውስጥ ከ65-70 ሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች በበሽታው ተይዘዋል፤ 25 ሚሊዮን ሰዎችም ሕይወታቸው አልፎአል።⁵⁶ ነገር ግን በ20ኛው ክፍለ ዘመን በተካሄዱት ጦርነቶች ሁሉ ያለቁት ወታደሮች ቁጥር 33 ሚሊዮን ሳይደርስ አይቀርም።⁵⁷ ይህ ቁጥር በጥቂት ዓመታት ውስጥ በኤድስ ከሞቱት ሰዎች ቁጥር ጋር ሲነጻጸር እጅግ አነስተኛ ነው።

ኤች አይ ቪ/ኤድስ በአፍሪካ ላይ የቱን ያህል እንደ ተስፋፋ የሚያመለክቱ አስደንጋጭ መረጃዎች

- በዓለም ሁሉ አርባ ሁለት ሚሊዮን ሰዎች በኤች አይ ቪ/ኤድስ ተይዘው የሚገኙ ሲሆን፣ ከእነዚህ ውስጥ 29.4

⁵⁵CAFOD: *AIDS Information Exchange Newsletter*, April 2001

⁵⁶Idemiyor, V. 20 Years since Human Immunodeficiency Virus Discovery: Considerations for the Next Decade. *Pharmacotherapy* 23(3): 384-7, 2003.

⁵⁷Unpublished remarks by Dr Helen Gayle, HIV/AIDS senior advisor to Bill and Melinda Gates Foundation, at Prescription for Hope Conference, Washington, DC, February 2002.

ሚሊዮኑ የሚገኙት ከሰሃራ ቦታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች ውስጥ ነው።

- በአሁኑ ጊዜ በአፍሪካ ውስጥ ከዐሥሩ ሰዎች አንዱ (ከ15-49 ባለው ዕድሜ) በኤች አይ ቪ ተይዞ የሚገኝባቸው አገሮች ቊጥር 16 ደርሶአል። በሁሉም በደቡብ በኩል በሚገኙት ሰባት አገሮች ውስጥ ቢያንስ ቢያንስ ከአምስቱ ሰዎች ውስጥ አንዱ በኤች አይ ቪ ተይዞ ይገኛል።
- በዓለም ዙሪያ ሁሉ ዐሥራ ሦስት ሚሊዮን ልጆች ከኤድስ የተነሣ ወላጅ አልባ ሆነዋል። ከእነዚህ ውስጥ ዐሥራ አንድ ሚሊዮን የሚገኙት ከሰሃራ ቦታች ባሉት አገሮች ውስጥ ነው።
- እ.ኤ.አ. በ2010 ከሰሃራ ቦታች በሚገኙ የአፍሪካ አገሮች ሃያ ሚሊዮን ልጆች በኤድስ ሰብስቦ አንዱን ወይም ሁለቱን ወላጆቻቸውን ያጣሉ። በዚያን ጊዜ በደርዘን በሚቁጠሩ በእነዚህ አገሮች ውስጥ ካሉት ልጆች ሁሉ ከ15-25 በመቶ (ፐርሰንት) የሚሆኑት በአብዛኛው ከኤድስ የተነሣ ወላጅ አልባ ይሆናሉ።
- ከዓለም ሕዝብ ዐሥር በመቶው ብቻ ከሰሃራ ቦታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች የሚኖር ቢሆንም

እንኳ በዓለም ውስጥ በበሽታው ተይዘው ካሉት ሁለት ሦስተኛው የሚገኙት በዚህ አህጉር ነው።

- ከእነዚህ ኤች አይ ቪ/ኤድስ ካለባቸው ውስጥ ዘጠና በመቶ በሽታው ያለባቸው ስለ መሆኑ ግንዛቤ የላቸውም።
- በአጠቃላይ ባይባልም አብዛኞቹ ኤች አይ ቪ/ኤድስ ያለባቸው የአፍሪካ ሴቶች በሽታው የተላለፈባቸው በባሎቻቸው አማካይነት ነው።
- በወጣት አፍሪካውያን ሴቶች ዘንድ የሚታየው በበሽታው ተይዞ የመገኘቱ መጠን፣ በበሽታው ከሚያዙት ከወጣት ወንዶች መጠን ይልቅ እጅግ ከፍ ያለ ነው በአንዳንድ የአፍሪካ አገሮች በዐሥራዎቹ ዕድሜ የሚገኙት ልጃገረዶች በበሽታው የመያዝ መጠን ከወጣት ወንዶች በአራት እጅ ይበልጣል።
- እ.ኤ.አ. በ2001 ዓ.ም. በበሽታው አዲስ የተያዙት አፍሪካውያን ልጆች መጠን 800,000 ነበሩ።
- እ.ኤ.አ. በ2002 ዓ.ም. አዲስ በበሽታው የተያዙት አፍሪካውያን ቊጥር 3.5 ሚሊዮን ነበር።
- ነገሮች አሁን ባሉበት ሁኔታ የሚቀጥሉ ከሆነ፣

በደቡብ አፍሪካ ወይም በዝምብብዌ ከሚኖሩ፤ በጉርምስናም ዕድሜ ከሚገኙት ግማሽ ያህሉ በኤድስ በሽታ ሕይወታቸው ያልፋል። በጉልማላነት የዕድሜ ክልል ካለው ሕዝቡ አርባ በመቶ ያህሉ በኤድስ ተይዘው በሚገኙባት በቦትስዋና፤ አንድ ዐቢይ ለውጥ ካልተካሄደ በቀር፤ በወጣትነት ዕድሜ የሚገኙት ሁለት ሦስተኛ ወንዶች በኤድስ በሽታ ይሞታሉ።

- በምሥራቅና በመካከለኛው አውሮፓ አንድ ሚሊዮን ሰዎች በበሽታ ተይዘዋል።
- በምዕራብ አውሮፓ ግማሽ ሚሊዮን የሚያህል ሕዝብ በበሽታው ተይዘዋል።
- አዲስ ከተያዙት ዘጠና እምስት በመቶ የሚገኙት በማደግ ላይ ባሉት አገሮች ውስጥ ነው።
- በየቀኑ አዲስ ከሚያዙት 14,000 ሰዎች መካከል 2,000 ያህሉ ከ15 ዓመት ዕድሜ በታች ባሉት ልጆች ዘንድ የተመዘገቡ ሲሆን ከ15-49 ባለው የዕድሜ ክልል ውስጥ የሚገኙት ደግሞ 12,000 ናቸው።
- ባለፉት ሃያ ዓመታት በኤድስ የሞቱት ሰዎች ቊጥር ባለፉት አንድ መቶ ዓመታት በአፍሪካ ውስጥ በተካሄዱት ጦርነቶች ሁሉ ከሞቱት

ሰዎች ቊጥር ዐሥር ጊዜ በልጦ ይገኛል።

- በደቡብ የአፍሪካ ክፍል ከሚገኙት ስድስት አገሮች ውስጥ በሚመጡት ጥቂት ዓመታት፤ ኤድስ ከስምንት እስከ ሃያ እምስት በመቶ የሚሆኑትን አሁን በሥራ ላይ የሚገኙትን ደክተሮች ሕይወት ይቀሥፋል ተብሎ

ይታሰባል።⁵⁸

በብዙ የሕይወት አቅጣጫ ኤድስ ባለፈው ምእተ ዓመት የተገኘውን እድገት ጠራርጉ እየወሰደ ነው።

የአንድ ሰው የሕይወት ዘመን ግምት ሲባል የአንድ አገር ሕዝብ በአማካይ በሕይወት የሚኖርበት የዕድሜ ዘመን ነው። በኤድስ ወረርሽኝ የተነሣ፤ በብዙዎቹ የአፍሪካ አገሮች የሕይወት ዘመን ግምት እያሽቆለቆለ ነው። በደቡብ የአፍሪካ ክፍል በዚህ በሽታ በእጅጉ በተጎዱት አራት አገሮች ውስጥ (ቦትስዋና፤ ማላዊ፤ ሞዛቢክና ስዋዚላንድ) አማካይ የሕይወት ዘመን ግምት ወደ አርባ ዓመት አሽቆልቁሎአል። ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች ሁሉ በዚህ ጊዜ መሆን ከነበረበት ከ62 ዓመት አማካይ

⁵⁸UNAIDS Reports from June 2002, 2001; *UNAIDS AIDS Epidemic Update*, December 2002 and December 2003; *Report on the Global HIV/AIDS Epidemic* (UNAIDS/02.26E) UNAIDS, 2002; *USAID Report 2001*, UNAIDS Facts Sheets "AIDS and Population" and "HIV/AIDS in Africa," *Africa's Orphaned Generations* (UNICEF 2003), and *World Bank Report 2000*.

የሕይወት ዘመን ግምት ወደ 47 ዓመት አሸቆልቁሉአል። በሌላ አባባል ከሌች አይ ቪ የተነሣ፤ አንድ ሰው ይኖራል ተብሎ የሚታሰበው የሕይወት ዘመን ግምት 47 ዓመት ብቻ ነው።⁵⁹

ኤድስ በብዙ የሕይወት አቅጣጫ ባለፈው ምእተ ዓመተ የተደረሰበትን እድገት እንዳልነበረ እያደረገው ነው። ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች ሁሉ፤ መምህራንና ተማሪዎች የትምህርትን የጥራት ደረጃ በመቀነስ እየሞቱ አሊያም ትምህርት ቤትን እየተዉ ናቸው። እ.ኤ.አ. በ1999 ዓ.ም. ብቻ ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች ቊጥራቸው 860,000 የሚገመት ተማሪዎች በኤድስ ምክንያት መምህራናቸውን አጥተዋል።⁶⁰ በማዕከላዊ አፍሪካ ሪፑብሊክ እ.ኤ.አ. በ2000 ዓ.ም. በተከሠተው የመምህራን እልቂት፤ የሰማኒያ አምስት በመቶው መንሥኤ ኤድስ ነው።⁶¹

በዛምቢያም በኤድስ ምክንያት የሚሞቱት የመምህራን ቊጥር፤ አገሪቱ በያመቱ ልታሠለጥናቸው

የምትችለውን የመምህራን ቊጥር ግማሽ ያህሉን ይዞአል።⁶²

በብዙ በደቡብ ክፍል በሚገኙት የአፍሪካ አገሮች፤ ከቅዳሜ በቀር በሌሎቹ የሳምንቱ ቀናት የቀብር ሥርዐት እንዳይፈጸም መንግሥት ከልክሎአል፤ ይህን የተደረገውም በየቀኑ በሚፈጸም የቀብር ሥርዐት የዕለት ተዕለት የሕይወት እንቅስቃሴ እንዳይደናቀፍ ለማድረግ ነው።

ከላይ እንደ ተገለጸው በጉልማሳነት የዕድሜ ክልል ካለው ሕዝብ መካከል አንድ ዐሥረኛው በሌች አይ ቪ የተያዘባቸው የአፍሪካ አሮች ቊጥር በአሁኑ ጊዜ 16 ሲሆን፤ ቢያንስ ቢያንስ ከአምስቱ ሰዎች ውስጥ አንዱ በቫይረሱ ተይዞ የሚገኝባቸው አገሮች ደግሞ ሰባት ናቸው። ከዚህም በተጨማሪ በቦትስዋና 39፤ በሌሶቶ 31፤ በስዋዚላንድ 33.7፤ በደቡብ አፍሪካ ከ20 የበለጡ በዚምባብዌ ደግሞ 34 ጉልማሶች በበሽታው ተይዘዋል።⁶³

በምዕራብ አፍሪካ ካሉት አገሮች በቫይረሱ የተያዙት ጉልማሶች መጠን በካሜሮን 12% ሲሆን፤ በአይቮሪኮስት 10፤ በናይጄሪያ 6፤ በጋና 3፤ እና በቤኒን 4 በመቶ ነው። ለማስረጃ ያህል ከሚቀርቡት አንዳንድ የምሥራቅ አፍሪካ አገሮች ውስጥ በኬንያ 15፤ በኢትዮጵያ 6፤ እና በታንዛኒያ 8 በመቶ ያህል ጉልማሶች በቫይረሱ መያዛቸውን

⁵⁹HIV/AIDS, Human Resources and Sustainable Development (UNAIDS/02.48E). UNAIDS, 2002.

⁶⁰UNICEF Press Release, 28 November 2000.

⁶¹HIV/AIDS Leading Cause of Death for Teachers. UN Integrated Regional Information Network, 2001. <http://www.aegis.com/news/irin/2001/IR010901.html>

⁶²UNAIDS Report December 2001, Geneva, Switzerland.

⁶³UNAIDS Report December 2002, Geneva, Switzerland.

ኡጋንዳ የኤች አይ ቪ/ኤድስ ወረርሽኝን በመቀነስ ረገድ የመጀመሪያ አገር መሆንዋ ልብ መባል ያለበት አንድ ተስፋ ሰጭ ሁኔታ ነው።⁶⁵

በተለይ ወጣት ልጃገረዶች ለወረርሽኙ የተጋለጡ ቢሆንም፣ በሚሊዮን የሚቁጠሩት ብዙዎቹ ሕይወታቸው ለከፋ ጉዳት ስለሚዳርገው ስለ ኤች አይ ቪ/ኤድስ ምንም አያውቁም። ዩ.ኤን.አይ.ሲ.ኤፍ (UNICEF) በገለጸው መሠረት፣ በምዕራብ አፍሪካ ከሚገኙት ሁለት አገሮች 70 በመቶ የሚሆኑት ወጣት ልጃገረዶች ስለ ኤድስ ከቶ ስምተው አያውቁም።⁶⁶

⁶⁴Report on the Global HIV/AIDS Epidemic (UNAIDS/02.26E). UNAIDS, 2002.

⁶⁵«በከተሞች ውስጥ በእርጉዝ ሴቶች ላይ የኤች አይ ቪ ሥርጭት ለ8 ዓመት በተከታታይ እየወረደ የመጣ ሲሆን፣ ይህም በ1992 ዓ.ም. በ29.5% ከፍ ብሎ ከነበረበት በ2000 ዓ.ም. ወደ 11.5% ዝቅ ብሎአል። በመረጃ፣ በግንኙነት፣ በትምህርት እስከ መንደር ደረጃ ድረስ በሚወርድ ያልተማከለ ፕሮግራም ላይ እጅግ በማተኮር ኡጋንዳ ያሳየችው ጥረት በመላ አገሪቱ በኮንዶም የመጠቀምን ልምድ እጅግ ከፍ እንዲል አድርጎታል። የኡጋንዳ ተመክሮ በከፍተኛ ደረጃ እየተስፋፋ የመጣው የኤች አይ ቪ/ኤድስ ወረርሽኝ እንኳ፣ በቊጥጥር ሥር ሊሆን እንደሚችል በአጽንዖት ያመለክታል። የማንኛውም ውጤታማ የሆነ ምላሽ እንዝርቱ፣ በሁሉም ደረጃ ያሉትን መሪዎች በግልጽነትና በሙሉ መሰጠት እንዲሳተፉ በመሳብና ጎብረተሰቡን በአንድ ላይ በማንቀሳቀስ በአገሪቱ ሁሉ የሚዘልቅ የመከላከል ስልት ነው።» UNAIDS Report December 2001 Geneva, Switzerland.

⁶⁶Ibid.

ከኤድስ የተነሣ ለተከሠተ ማኅበራዊና የገንዘብ ቀውስ የቀረበ ማስረጃ

ከሰሃራ በታች ባሉት አገሮች ሁሉ ኤድስ የጤናን፣ የምጣኔ ሀብትንና የማኅበራዊ ኑሮ መዋቅርን በማያቋርጥ ሁኔታ እያንኮታኮተ ነው። ለጤና ሲባል የሚወጣው ወጭ ከፍተኛ ሲሆን፣ እያደርም በመጨመር ላይ ይገኛል። በምሥራቅ፣ በመካከለኛውና በደቡብ የአፍሪካ አገሮች፣ በታላላቅ ሐኪም ቤቶች ከሚገኙት ታካሚዎች ሁሉ ግማሽ ያህሉ ከኤድስ ጋር በተያያዘ ሕመም ይሠቃያሉ። ኤድስ እጅግ ከባድ ጎዘን እየፈጠረ ነው።

በሩዋንዳ ላይ የተካሄደ ጥናት እንደሚያሳየው የአንድ ቤተ ሰብ አማካይ የዓመት የጤና ወጭ የኤች አይ ቪ/ኤድስ ሕመምተኛ ሲታከልበት 63 የአሜሪካን ዶላር ሲሆን፣ የኤች አይ ቪ ሕመምተኛን የማይጨምር ከሆነ ግን የቤተ ሰቡ አማካይ የዓመት ወጪ 3 ዶላር ብቻ ነው።⁶⁷

የአንድ ቤተ ሰብ አባል መታመም ወይም መሞት፣ ብዙ ጊዜ የቤተ ሰቡ ገቢ በከፍተኛ ደረጃ እንዲቀንስ ያደርጋል። ይህም የብዙ ሰዎችን ሕይወት ያናጋል፤ ምግብንና ለእርሻ የሚሆን ማዳበሪያን ለመግዛት የሚኖረው ገንዘብ አነስተኛ ይሆናል፤ ከዚህም የተነሣ የአዝመራው

⁶⁷Scheider *et al.*, 2000. Paper presented at LAEN symposium, 2000

መጠን ይቀንሳል፤ ይህም በአንጻሩ ለትምህርት ቤት የሚከፈለውን ገንዘብ አነስተኛ ያደርገዋል። ስለዚህ ለቤተሰብ አባላቱ የሚያስፈልገው የምግብ ዓይነትና ጥራት ይቀንሳል። በዚህ መንገድም በኤች አይ ቪ ያልተያዙት ልጆች ሳይቀሩ እንኳ ለረጅም ጊዜ የሚቆይ ጉዳት እየደረሰባቸው ነው።⁶⁸ ልጆቹ አስፈላጊውን ምግብ ከማጣት የተነሣ የሰለሰሉ ይሆናሉ፤ የኤች አይ ቪ በሽታን ጨምሮ ለማንኛውም በሽታም ይጋለጣሉ።

በቤተ ሰብ ውስጥ ደመወዝ የሚያገኘው ሰው ከመታመሙ ወይም ከመሞቱ የተነሣ፣ ብዙ ልጆች ወደ ትምህርት ቤት ሳይሄዱ ይቀራሉ። ብዙ ጊዜ በቤት አካባቢ በመሆን፣ በእርሻ ሥራና ታናናሾቻቸውን በመንከባከብ ሥራ ይጠመዳሉ። በማዕከላዊ አፍሪካ ሪፑብሊክ የተደረገው ጥናት እንደሚያሳየው ወላጆቻቸውን ካጡት ልጆች መካከል ወደ ትምህርት ቤት የሚሄዱት 30 በመቶ ብቻ ሲሆን፣ ወላጅ ካላቸው መካከል ግን ወደ ት/ቤት የሚሄዱት 60 በመቶ ነው።⁶⁹ የትምህርት ዘርፉም በኤድስ ተይዘው ብዙ መምህራን ከማጣት የተነሣ ከፍተኛ ተጽዕኖ እየደረሰበት ነው። በቦትስዋና ከጠቅላላው ልጆች አራት በመቶው ከኤድስ የተነሣ መምህራናቸውን አጥተዋል።⁷⁰ እ.ኤ.አ. በ2000 ዓ.ም. የተካሄደው ግምገማ በደቡብ አፍሪካ

ከጠቅላላው ከትምህርት ባለሙያዎች ውስጥ 12 በመቶ በኤች አይ ቪ እንደተያዙ የሚያመለክት ነበር።⁷¹ ከዚህ ጋር በተያያዘ በከፍተኛ ደረጃ የሥቃይ ሰለባ የሆኑት ልጃገረዶች ናቸው፤ ምክንያቱም ልጅን ወደ ትምህርት ቤት ለመላክ የሚተርፍ ገንዘብ ካለ፣ ትምህርት ለመከታተል በዕድሉ ተጠቃሚ የሚሆኑት ወንዶች ብቻ ናቸው።

ኤድስ ድክነትን ይበልጥ እያባባሰውና ሥር እንዲሰድ እያደረገው ነው፤ በድክነትና በሀብታምነት መካከል ያለውን ርቀትንም እያሰፋው ነው። ከፍተኛ ዕውቀት ያላቸው መሪዎች፣ ተመራማሪዎች፣ ጸሐፊዎች፣ ሰፊ ተመክሮና ጥበብ ያላቸውም ሰዎች እየሞቱ ባሉበት ሁኔታ፣ ኅብረተ ሰቦች ያካበቱት የዕውቀት ሀብትም በመጥፋት ላይ ይገኛል። በኤድስ ምክንያት መሪዎቻቸውን ያጡት የመንግሥት መዋቅሮች፣ የሲቪል አገልግሎቶች፣ ፍርድ ቤቶችና የመከላከያ ኀይሎች ሁሉ፣ ጉዳቱ እየተሰማቸው ይገኛሉ።

ኤች አይ ቪ በኢንዱስትሪ ውስጥ ያለውን ምርታማነት እጅግ ይቀንሳል። ብዙ ሠራተኞች በመታመማቸው ከሥራ ገበታ ላይ የሚቀሩ ሰዎች ቊጥር በመጨመሩ አዲስ ሠራተኞችን በማሠልጠን ግዴታ፣ የጡረታና የሕመም አበልን በመክፈል እንዲሁም የቀብር ሥርዐት ማስፈጸሚያ ወጭን በመደገፍ ከባንያዎች

⁶⁸ Leonie McSweeney, *A Challenge to Love ... Changing Behaviour*. Ibadan. Ambassador Productions.

⁶⁹ UNICEF Report 1999.

⁷⁰ UNICEF/UNAIDS Report 2000.

⁷¹ Coombe. C., quoted in UNAIDS Report 2000.

ለከፍተኛ ኪሣራ ተዳርገው እየተሽመደመዱ ናቸው። አንዳንድ ቀጣሪዎች አዲስ የሥራ ባለሙያዎችን ከማሰልጠን ይልቅ፣ ኤች አይ ቪ ያለባቸው ሠራተኞቻቸው የዕድሜ ማራዘሚያ መድኃኒት መግዣ በመስጠት የእነርሱን ጤንነት መንከባከብ ወጪን እንደሚቀንስ ተረድተው ይህንን እያደረጉ ናቸው።

ዶ/ር ኤል ማክሰዊኔይ በምሥራቅ አፍሪካና በናይጄርያ በሁለቱም ቦታዎች የሠሩ የሕክምና ዶክተር ናቸው፤ እንደሚከተለውም ጽፈዋል፤

ከምሥራቅ አፍሪካ አገሮች ብዙ የምንማረው እንዳለ አምናለሁ፤ ርግጥ ነው ዓለም ለእነዚህ አገር መሪዎች ምስጋና የማቅረብ እዳ አለባት። ሌሎች የዓለም ክፍሎች ከሥቃያቸው ይማሩ ዘንድ የሕዝባቸውን አላዛኝ ተመክሮ ይፋ አድርገዋል። ሕንድን በመግባት ላይ የነበሩ ከምሥራቅ አፍሪካ የመጡ አንድ ከፍተኛ የመንግሥት ባለሥልጣን ሕዝባዊ ንግግር በሚያደርጉበት ጊዜ የሚከተለውን ምክር ሰጥተዋል፤ «ከእኛ ተመክሮ ትምህርት ተማሩ። እኛ በኤድስ በትር በተመታን ጊዜ አሁን እናንተ ያገኛችሁትን ቅድመ ማስጠንቀቂያ ዕውቀት አልነበረንም።»⁷²

ቤተ ሰብንና ምጣኔ ሀብትን በመደገፍ ረገድ እጅግ ምርታማ የሆኑት በኅብረተሰቡ ውስጥ የሚገኙት ጉልማሶች እየሞቱ ናቸው። በኅብረተሰብ ላይ አስከፊ ችግር በሚደርስበት ጊዜ ለመረዳዳትና ለመተጋገዝ ያስችል የነበረውን ሰፊ የቤተ ሰብ ሥርዓት ኤድስ ከቀን ወደ ቀን እያዳከመው ይገኛል። በምሥራቅ፣ በመካከለኛውና በደቡብ የአፍሪካ ክፍል ወደሚገኙት መንደሮች ብትሄዱ፣ እርጅና የተጫናቸው ሰዎችና ትናንሽ ልጆች ብቻ ቀርተው ታገኛላችሁ። በዕድሜ ወጣትና ጎልማሳ የሆኑ ሰዎች ሁሉ በሕይወት የሉም ማለት ይቻላል። እርጅና የተጫናቸው አያቶችም ወላጅ አልባና ብዙ ጊዜ ታማሚ የሆኑ የልጅ ልጆቻቸውን ለመንከባከብ ሲታገሉ ይገኛሉ።

ዶ/ር ኤል ማክሰዊኔይ ወላጅ አልባ ስለ ሆኑት ሕፃናት እንዲህ ጽፈዋል፤ 35 የልጅ ልጆችን የሚንከባከቡ አንዲት አያት አግኝቻለሁ፤ የልጆቻቸውን የትዳር ጓደኞች ጨምሮ 23 ልጆቻቸውን በሞት አጥተዋል። ቆይቶም በኤድስ የሞቱ የ13 ልጆቻቸውን መቃብር ያሳዩኝን ሌላ አያት አገኘሁ። ከዚህ አቅራቢ በሚገኝ ስፍራም 75 በመቶ የሚሆኑት ልጆች አንዱን ወይም ሁለቱን ወላጆቻቸውን አጥተዋል።⁷³

⁷²Ibid.

⁷³Ibid.

ከአፍሪካ ባሻገር

ኤች አይ ቪ/ኤድስ የአፍሪካ ብቻ ችግር አይደለም። የዚህ መጽሐፍ ትኩረት በአብዛኛው በአፍሪካ ላይ ቢሆንም እንኳ፣ ኤች አይ ቪ በሌሎች አህጉሮች በተለይም በእስያና በቀድሞው የሶቪየት ኅብረት ግዛት በነበሩ አገሮች በፍጥነት በመሠራጨት ላይ ይገኛል። በእነዚህ የአህጉር ክፍሎች የሚኖሩ ሕዝቦች ከጥፋት ይድኑ ዘንድ ርምጃ ለመውሰድ ወሳኝ ጊዜ አሁን ነው። በእነዚህ ክፍሎች ስላለው የኤድስ አስከፊ ገጽታ በተመለከተ ከብዙው በጥቂቱ የሚቀርቡት ማስረጃዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

- በእስያና በፓሲፊክ አገሮች 7.5 ሚሊዮን የሚያህሉ ሰዎች ከኤች አይ ቪ ጋር ይኖራሉ።
- የቻይናዋ ግዋንግክሲ ክፍለ ሀገር እ.ኤ.አ. እስከ 1997 ዓ.ም. ድረስ የኤች አይ ቪ ሥርጭት መጠን በጣም ዝቅተኛ ነበር፤ በሦስት ዓመት ጊዜ ውስጥ ግን ከዐሥር በመቶ በላይ የሚሆኑት ሴተኛ አዳሪዎች ቫይረሱ ተላልፎባቸዋል።
- በህንድ አገር ከ4.5 ሚሊዮን የሚደርሱ ሰዎች ከቫይረሱ ጋር ይኖራሉ። እ.ኤ.አ. በ2010 ቫይረሱ የሚተላለፍባቸው ሰዎች ቁጥር ሃያ ሚሊዮን ሳይደርስ አይቀርም። ህንድ በጥቂት ዓመታት ውስጥ ከማንኛውም አገር በበለጠ ከኤች አይ ቪ ጋር የሚኖሩ ሰዎች እንደሚኖሩት በቅርብ ጊዜ

የተጠናቀረ ዘገባ ይፋ አድርጎአል።

- በአንዳንድ የህንድ ከተሞች ውስጥ ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ሴተኛ አዳሪዎች ከኤች አይ ቪ ጋር ይኖራሉ።
- በቬትናም በሁለት ከተሞች ውስጥ ከዐሥራ አንድ እስከ 24 በመቶ የሚሆኑት ሴተኛ አዳሪዎች ቫይረሱ አለባቸው።⁷⁴

ለውይይት የቀረቡ ጥያቄዎች

1. በእነዚህ ስታቲስቲኮች ተጠናቅሮ የሚገኘው ከኤድስ የተነሣ የሞተው ሕዝብ ቁጥር መረዳት የሰዎችን ባሕርይ ለመለወጥ በቂ ነው ብለው ያስባሉን? እንዴት በቂ ሊሆን ይችላል? ወይም እንዴት በቂ አይሆንም?
2. ከሁሉም በፊት ኤድስ በእውነት ያለ ለመሆኑ ሰዎች ለማሳመንና በሁለተኛ ደረጃም ባሕርያቸውን እንዲለውጡ ለማድረግ ምን ተጨማሪ ነገር ያስፈልጋል?
3. መላ አፍሪካና እስያ ባለፉት 20 ዓመታት ውስጥ በአፍሪካ ላይ ከደረሰው የኤች አይ ቪ/ኤድስ ወረርሽኝ እንዴት ሊማሩ ይችላሉ?

⁷⁴Sources for these statistics include: *UNAIDS AIDS Epidemic Update*, December 2003; Schaffer, T.C. and P. Mitra. *India at the Crossroads: Confronting the HIV/AIDS Challenge*. Center for Strategic and International Studies, 2004.

የሰሎሜ አንዱ ትልቁ ስሕተታ

ሰሎሜ በከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የምትማር ጉብዝ ተማሪ ነበረች፤ መልካም ቁንጆ ነበር፤ ዩኒቨርሲቲ ገብታ የመማር ሐሳብ ነበራት። በትምህርት ቤት ታታሪ ከመሆኗ የተነሣ ሁሉም ደግሞ ያከብራት ነበር። በትምህርት ቤት በነበረችበት ዘመን ሁሉ በሕክምና ሙያ ዶክተር ለመሆን ትፈልግ ነበር። ከዚህም የተነሣ ተግባራት ታጠና ነበር፤ እያንዳንዱ መምህርም ዶክተር መሆን እንደምትችል ያውቅ ነበር። ሰሎሜ ድንግል ነበረች። ከማንም ሰው ጋር ፈጽሞ የወሲብ ግንኙነት አድርጋ አታውቅም። ወንዶች ሁሉ ሰሎሜ ድንግል እንደ ነበረች

ያውቁ ነበር፤ በድንግልናዋም ያከብሯት ነበር። ከእነርሱ ጋር አብራ እንድትሄድ የሚጠይቋትን ወንዶች ሁሉ ምንጊዜም አይሆንም ትላቸው ነበር።

ሰሎሜ በምትማርበት ክፍል ውስጥ አንድ ልጅ ነበር። ስሙ ኖኅ ይባል ነበር። በጣም መልክ መልካም ልጅ ነበር። ኖኅ አያሌ የሴት ጓደኞች እንደ ነበሩት ማንም ያውቃል። ያለፈው የትምህርት ዓመት መጨረስን አስመልክቶ የሚደረገው ፓርቲ ሊደርስ ሲል ሰሎሜን ከእርሱ ጋር ወደ ፓርቲ እንድትሄድ ኖኅ ጠየቃት። ሰሎሜ ኖኅን ምንጊዜም ትወደው ነበር፤ ሳምንቱም በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ቆይታዋ የመጨረሻ ጊዜ ስለ ነበር፤ ሰሎሜ እሿ አለችው።

በፓርቲው ምሽት ከፍተኛ የሙዚቃ ጩኸትና መተቃቀፍ የበዛበት ዳንስ ነበር፤ መብራቱም ደብዛዛ ሲሆን ምሽቱ ስሜትና እንግዳ ደራሽ ፍቅር የበዛበት ነበር። ሰሎሜና ኖኅ ሌሊቱን ሙሉ አብረው ደነሱ። ስሜት የተቀሰቀሰበት ምሽት ነበር። ከመጨረሻው ዳንስ በኋላ ኖኅና ሰሎሜ አብረው ወደ ቤት መሄድ ጀመሩ። ሁለቱም አንዱ ለሌላው የቱን ያህል ፍቅር እንዳለው ተሰማቸው። እርስ በርሳቸውም ከፍተኛ የወሲብ ፍላጎት አደረባቸው፤ ጨለማ ቦታ ላይ ሲደርሱም መሳሳም ጀመሩ፤ ከዚያም ከላይ እስከ ታች እርስ በርስ መነካካትና መደባበስ ጀመሩ። ሰሎሜ ለምን እንደምታደርገው ብዙም ሳያስጨንቃት ኖኅ ከእርሷ ጋር ወሲብ እንዲፈጽም ፈቀደችለት።

ሰሎሜ በትምህርት ቤቷ ከፍተኛውን የትምህርት ውጤት አገኘች። በዩኒቨርሲቲ የሕክምናን ትምህርት እንድትከታተል ተቀባይነትን አገኘች። ሕልሟ እውን እየሆነ ነበር።

ሰሎሜ የሕክምና ትምህርቷን ተግታ መከታተል ጀመረች። ከጥቂት ዓመታት በኋላ የሕክምና ዶክተር ሆና ተመረቀች። እንዲያውም ልጅን በማዋለድና እርጉዞችን በመከታተል ረገድ ስፔሻሊስት ሆነች፤ የሕክምና ሥራዋንም ወደደችው።

አዳም ከተባለው ሌላ ዶክተር ጋር ጋብቻዋን የፈጸመችበት ዕለት ድንቅ ቀን ነበር። ለአዳም ሰሎሜ የመጀመሪያ የሴት ጓደኛው ነበረች። ያዕቆብ የተባለውን ቆንጆ ልጅ ወለዱ፤ ወላጆቻቸውና አያቶቻቸው በጣም ተደስቱ። ያዕቆብ የተወለደበትን ቀን ለማክበር ትልቅ ግብዣ አደረጉ። ትልቅ ቤት ነበራቸው፤ በመደሰትና እርስ በርስ አጥብቀው በመዋደድ በሰላም ይኖሩ ነበር።

ያዕቆብ የስድስት ወር ልጅ ሲሆን ታመመ፤ ምግብ የመብላት ፍላጎት ስላልነበረው መከላከል ጀመረ። ሰሎሜ ጓደኛዋ ወደ ሆነውና በሕፃናት ሕክምና ባለሙያ ወደ ነበረው ሐኪም ልጇን ወስደችው። ይህ ሐኪም ከያዕቆብ ደም በመውሰድ ሲመረምረው፤ ያዕቆብ በደሙ ውስጥ የኤች አይ ቪ ፀረ እንግዳ አካል (HIV Antibodies) ያለበት መሆኑን አረጋገጠ። ለሰሎሜ ይህን ሲነግራት እጅግ

ደነገጠች፤ አለቀሰችም።

ያለምንም ጥርጥር የኤች አይ ቪ ፀረ እንግዳ አካልን ወደ ያዕቆብ ያስተላለፈችው እርሷ መሆን አለባት፤ ይህም እርሷ ራሷ ኤች አይ ቪ እንዳለባት የሚያመለክት ነው። በርግጥም ደሟ ሲመረመር ኤች አይ ቪ ያለባት መሆኑ ተረጋገጠ። ባሏ አዳም ሲመረመርም፤ እርሱም ኤች አይ ቪ ያለበት መሆኑ ታወቀ።

የሰሎሜም ሆነ የአዳም ወላጆችና አያቶች በቤተ ሰባቸው ላይ የደረሰው ይህን አሳዛኝ ሁኔታ መቀበል አቃታቸው። ችግር ደርሶባቸው ካዘኑ ሰዎች ሁሉ ይልቅ ሰሎሜ የተሰማት ኀዘን እጅግ መረር ነበር። ከጥቂት ዓመታት በኋላ ሰሎሜ፤ አዳምና ያዕቆብ ከኤድስ በሽታ የተነሣ ሁሉም ሞቱ።

ሰሎሜ ለዚህ የዳረጋትን ግብዣ በእምቢታ አልመለሰችውም። በእነዚያ ጥቂት ደቂቃዎች ለነበረው ከንቱ ደስታ ራሷን አሳልፋ በመስጠትዋ ባሏና ሕፃን ልጇ በሥቃይ ሲሞቱ ማየቷ በውሳኔዋ እጅግ ከባድ ፀፀት ተሰማት።

«ቀድሞ ነበር እንጂ መጥኖ መደቄስ አሁን ምን ያደርጋል ድስት ጥዶ ማልቀስ» እንደተባለው ሆነና እሷም በፀፀት ወደ መቃብር ወረደች።

ለውይይት የቀረቡ ጥያቄዎች

1. ሰፊ የሆነው የሰሎሜና የአዳም ቤተ ሰብ እጅግ የተሳካላቸውና ከፍተኛ ደረጃ ላይ የደረሱት ልጆቻቸው በኤች አይ ቪ መያዛቸውን ሲገነዘቡ፣ ምን ያህል ሐዘን እንደ ተሰማቸው በማሰብ ተወያዩበት።
2. ቤተ ሰቦቹ ማንን ጥፋተኛ የሚያደርጉ ይመስላችኋል? ሰሎሜን? አዳምን? ኅብረተ ሰቡን? ሰይጣንን ወይንስ እግዚአብሔርን?
3. እናንተ ክርስቲያን እንደ መሆናችሁ መጠን፣ የሰሎሜንና የአዳምን ቤተ ሰቦች ሥቃይ ለማቃለል እነርሱን እንዴት መርዳት ትችላላችሁ?